

BUDAPESTI FINNUGOR FÜZETEK

20.

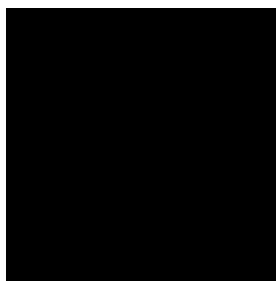
SZOFIA ONYINA

SZINJAI HANTI TÁRSALGÁSI SZÓTÁR

(nyelvtani vázlattal és szójegyzékkel)

A bevezetőt írta: Csepregi Márta

Szerkesztette: Ruttkay-Miklián Eszter

BUDAPEST, 2009

ISSN 1219–9249

ISBN 978-963-463-919-0

Tartalomjegyzék

Bevezető.....	7
Hangtani vázlat.....	10
Nyelvtani táblázatok.....	22
Hanti–magyar társalgás.....	50
1. Ўща ясәң, уйтантәпса – Köszönés, ismerkedés.....	50
2. Ясәң – Nyelv.....	51
3. Нупәт, рутлам – Életkor, rokonság.....	52
4. Хот – Ház.....	53
5. Анәт па ләтәтәт – Edények és ételek.....	53
6. Ләтәт лапкайән – Élelmiszerboltban.....	55
7. Сәх лапкайән – Áruházban.....	56
8. Мойләпсайәт – Ajándékok.....	56
9. Леккар хотн – Kórházban.....	57
10. Утәтәтәтәт вер – Tanulás.....	58
11. Тащ хотән йхты вер – Réntartás.....	59
12. Вой велпәсләты щир – Vadászat.....	61
13. Хүл велпәсләты щир – Halászati módok.....	62
14. Энәмты өтәт – Növényvilág.....	63
15. Вошән – A városban.....	64
16. Ўрокән – Az órán.....	65
17. Түрәм – Időjárás.....	65
Hanti–magyar szójegyzék.....	66
Magyar–hanti szójegyzék.....	80

Bevezető

A hanti nyelv a manysival és a magyarral együtt a finnugor nyelvcsalád ugor ágát alkotja. A hantik és a manysik (régbben használatos nevükön osztják-kok és vogulok) földrajzi elhelyezkedésükből adódóan nyelvi és kulturális szempontból sokkal közelebb állnak egymáshoz, mint a magyarhoz, ezért őket összefoglaló néven – utalva lakóhelyükre – obi-ugoroknak hívjuk.

A hantik Oroszországban, Északnyugat-Szibériában, az Ob és mellékfolyói partján élnek. Lakóhelyük közigazgatásilag a Tyumenyi Területhez, ezen belül két autonóm körzethez tartozik. A 2002-es népszámlálás szerint lélekszámuk 28 678 fő, közülük 17 128-an laknak a Hanti–Manysi Autonóm Körzetben és 8760-an a Jamal-Nyenyec Autonóm Körzetben. A legkeletebbi hantik a Tomszki Területen élnek, 873-an, a legnyugatabbiak a Komi Köztársaságban, 88-an. Oroszország más területein összesen 1829 ember vallja magát hantinak. Az összes hantinak becslések szerint kevesebb, mint a fele, mintegy 47%-a beszéli anyanyelvét. A hantiul is tudók többsége nyilván kétnyelvű. Legkésőbb az iskolába kerüléskor minden hanti megtanul oroszul, s idővel ez lesz a domináns nyelve, a hanti pedig a családi használatba szorul vissza.

A több mint félmillió négyzetkilométernyi hanti nyelvterületen több, egymástól hangtanilag, alaktanilag és szókincsben is jelentősen eltérő nyelvjárás alakult ki. Ezeket égtájak szerint északi, déli és keleti csoportra szokás osztani. Az északi nyelvjárás-terület az Ob torkolatától az Ob és az Irtis összefolyásáig terjed. Négy fő csoportja az Ob-torkolati (obdorszki), a berjozovi (szinjai, muzsi, suriskári), a kazimi (felső- és alsó-kazimi) és a serkáli, más néven közép-obi, több, mára már kiveszett alnyelvjárással. A déli nyelvjárások beszélői feltehetőleg a 20. század közepére nyelvet cseréltek, tehát az Irtis és mellékfolyói, a Demjanka és a Konda mentén már nem lehet hanti szót hallani. A keleti nyelvjárásokat a középső Ob mellékfolyóinak mentén beszélik. Magának az Ob folyónak a partjáról a 20. század második felében történt nagyarányú ipari fejlődés következtében mára eltűntek a hanti nyelvű falvak. A keleti nyelvjárások főbb csoportjai: vahi-vaszjugani, szurguti és szalimi. A hanti nyelvjárások részletes ismertetése olvasható többek között Honti László Chrestomathia Ostiacica című könyvében (Honti 1984).

A jelen társalgási szótárban bemutatandó nyelvváltozat a berjozovi – az Oroszországban szokásos felosztás szerint: suriskári – nyelvjárásnak a Szinja folyó mellékén beszélt változata. A Szinja az Ob bal oldali mellékfolyója. Az Urál hegységben ered, és Muzsitól délre ömlik a Kis Obba.

Mivel a vidéket ásványkincsek híján elkerülte az iparosítás, a Szinja mentén megőrződött a hagyományos életmód, melynek alapja a halászat, a vadászat, a gyűjtögetés és a rénszarvastartás. Változatlanul megmaradt a település-szerkezet is. A folyó mentén nyolc kisebb, néhány házból álló falu van, melyeknek lakosai azonos nemzetséghez tartoznak. A színjaiak e házakat ősztől tavaszig lakják. Nyárra a rénszarvaspásztorok az Urál hegységbe terelnek csordáikat, a többiek pedig leköltöznek az Obra halászni. A központi falunak, Ovgortnak a lakossága mintegy 1500 fő, ebből 1200 hanti. A Szinjáról elszármazott hantik a legkülönbözőbb szakmákban tevékenykednek. Többen tudományos pályára kerültek, mint a mellékelt bibliográfiából is kiderül (Onyina 2003, Val'gamova 2003, Taligina 2004).

A színjai nyelvjárást részletesen először Wolfgang Steinitz mutatta be (Steinitz 1939: 1–50), ugyanitt szövegeket is közölt (51–178). Később további szövegek is napvilágot láttak Steinitz hagyatékából (1989: 515–522). Steinitz nyelvtanán alapul Sz. Kispál Magdolna és F. Mészáros Henrietta nyelvtani vázlata is (1970). A színjaihoz közeli muzsi nyelvjárást Rédei Károly is tanulmányozta (Radanovics 1961).

Kiadványunk szerzője Szofia Onyina maga is színjai hanti, Tiltim faluból származik, a Taliginok nemzetségéből. Tiltim fontos hely a magyar tudománytörténet szempontjából is, hiszen Reguly Antal ezen a helyen kelt át a Szinján 1844 szeptemberében. Szofia Onyina 2003-tól 2007-ig az ELTE Finnugor Tanszékén dolgozott anyanyelvi lektorként. Oktatómunkája során folyamatosan azzal szembesült, hogy anyanyelvjárásának nincs kialakult írásbelisége. Ebben a kiadványban emellett, hogy összeállított egy, az emberek közötti érintkezéshez szükséges társalgási anyagot, megalkotta nyelvjárásának viszonylag következetes, fonematikus, cirillbetűs ábécéjét, és felvázolta a nyelvtani rendszerét is.

A jelen kiadvány elsősorban a – magyarországi és egyéb európai – finnugor nyelvek iránt érdeklődő diákok szakmai fejlődését szolgálja, de alapja lehet egy orosz földön megjelenendő, hanti–orosz nyelvű hasonló kiadványnak is, mely egyaránt kielégítheti az orosz anyanyelvűek és a nyelvüket visszatanulni kívánó hantik érdeklődését. Szerzőnk jelenleg a hantimanszijszki Jugor Egyetem tanára, s ottani munkájában is tapasztalja az értékes, tartalmas nyelvi anyagok szükségességét.

Szofia Onyina tananyagát fordítói és szerkesztői munkával Ruttkay-Miklián Eszter és jelen sorok írója tette a magyar olvasók számára elérhetővé. A hangfelvételek elkészítésében Kovács Zsófia és Molnár Zoltán

működött közre. Utóbbit köszönet illeti a kiadvány és a CD technikai szerkesztéséért is. A hangtani rész kidolgozásában értékes segítséget kaptunk Tólos Endrétől, amiért ezúton is köszönetet mondunk.

Csepregi Márta

A színjai hanti nyelvet és kultúrát is tárgyaló válogatott szakirodalom

- Baulo, A. [Бауло, А.] (red.) 2006: Сынская монография. Новосибирск.
- DEWOS: Steinitz, Wolfgang 1967–1993: Dialektologisches und etymologisches Wörterbuch der ostjakischen Sprache, 1–15. Lieferungen, Akademie Verlag, Berlin.
- Honti László 1984: Chrestomathia Ostiaca. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Onyina, Sz. V. [Онина С. В.] 2003: Отраслевая лексика хантыйского языка: словарный состав, связанный с оленеводством. Йошкар-Ола.
- Ovgort honlapja: www.admmuji.ru/sp/ovgort.php
- Radanovics (= Rédei) Károly 1961: Északi-osztják nyelvtan. Nyelvtudományi Értekezések 31. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Ruttkay-Miklián Eszter 2004a: A színjai hantik rokonsági csoportjai. PhD értekezés. Kézirat. ELTE, Budapest.
- Ruttkay-Miklián Eszter 2004b: Testi-lelki rokonság: reinkarnáció a színjai hantiknál. In: Borsos Balázs et al. (szerk.): Fehéren-feketén. Tanulmányok Sárkány Mihály tiszteletére. II. L'Harmattan. 357–383.
- Ruttkay-Miklián Eszter 2007: A színjai hanti rokonsági terminológia. Nyelvtudományi Közlemények 104: 181–212.
- Steinitz, Wolfgang 1939–1941: Ostjakische Volksdichtung und Erzählungen aus zwei Dialekten I. Tartu, II. Stockholm. Reprint: Ostjakologische Arbeiten I–II. Akadémiai Kiadó, Budapest 1975–1976.
- Steinitz, Wolfgang 1989: Texte aus dem Nachlass. Ostjakologische Arbeiten III. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Sz. Kispál Magdolna – F. Mészáros Henrietta 1970: Északi osztják kresztomátia. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Taligina, N. M. [Талигина Н. М.] 2004: Обряды жизненного цикла у сынских хантов. Томск: изд-во Томского университета.
- Val'gamova, Sz. I. [Вальгамова С. И.] 2003: Глагольное словообразование в хантыйском языке. Йошкар-Ола.

Hangtani vázlat

A mássalhangzók rendszere

(a DEWOS-ban alkalmazott fonémajelöléssel)

	A	B	C	D	E	F
(a)	<i>p</i>	<i>t</i>	(<i>t</i>)	<i>t'</i>	<i>k</i>	
(b)	<i>m</i>	<i>n</i>	(<i>n</i>)	<i>n'</i>	<i>ŋ</i>	
(c)		<i>s</i>	<i>š</i>	<i>ś</i>		
(d)			<i>čč</i>	<i>ćć</i>		
(e)	<i>w</i>			<i>j</i>		<i>χ</i>
(f)		<i>l, r</i>	<i>l̥</i>	<i>l'</i>		
*C		<i>l̥, r̥</i>	<i>l̥̥</i>			
C ₁ C ₂	<i>mp</i>	<i>nt</i>	<i>nš</i>	<i>nś</i>	<i>ŋk</i>	<i>ŋχ</i>

Megjegyzések:

- Az oszlopokban a hangok a képzés helye szerint különülnek el egymástól.
A: labiális, B: dentális, C: kakuminális, D: palatális, E: palatoveláris, F: veláris.
- A C oszlopban bizonytalan a *t* és az *n* megléte, valamint az *š*, a *čč* és az *nš* kakuminális volta.
- A sorokban a hangok a képzés módja szerint különülnek el egymástól.
a: zárhang, b: nazális, c: szibiláns, d: affrikáta, e: egyéb réshang, f: likvida és tremuláns.
- Az affrikátákra a cirill helyesírásban nincs külön betűjel.
- A *C sorban szereplő zöngétlen likvida és tremuláns nem fonémák, hanem allofónok, melyek meghatározott hangtani környezetben jelennek meg (a szó végén kiesett *t* előtti helyzetben, valamint *s* előtt), de a helyesírásban külön betű jelöli őket.
- A C₁C₂ sorban a szilárd mássalhangzókapcsolatok foglalnak helyet, különleges viselkedésükről l. alább. Valójában ide lehetne sorolni az *rt*, *lt* kapcsolatokat is, melyek bizonyos körülmények között zöngétlen likvidává és tremulánssá egyszerűsödnek, azaz a *C sorban lévő hang lesz belőlük.

A mássalhangzófonémák jelölése

Wolfgang Steinitz első színjai nyelvtani vázlatában (1939),
nyelvjárási szótárában (DEWOS) és a jelen kiadványban

Steinitz 1939	DEWOS	Jelen kiadvány	Példák a cirillbetűs írásmódra
Mássalhangzók			
Zárhangok			
<i>p</i>	<i>p</i>	п	пօх 'fiú', сапәл 'nyak', күншәп 'fésű'
<i>t</i>	<i>t</i>	т	түш 'szakáll', мит 'bér', хотәт 'házak'
<i>t</i> (ritka)	<i>t</i>	т	хотсәм 'meregettem', хонты 'meregetni'
<i>t'</i> (ritka)	<i>t'</i>	ть	анти 'anya', кати 'cica', түк 'kátrány'
<i>k</i>	<i>k</i>	к	кар 'kéreg', кев 'kő', шук 'bálat', пұка 'bögy', меҗәк 'meleg', ләңкәр 'egér', ләксәм 'bementem'
Nazálisok			
<i>m</i>	<i>m</i>	м	мит 'bér', ампем 'ebem', нәм 'név'
<i>n</i>	<i>n</i>	н	нын 'ti ketten', унта 'erdőbe', мунты 'nemrégén'
<i>n̥</i>	<i>n̥</i>	н	нүв 'ág', кәншәс 'keresett'
<i>n'</i>	<i>n'</i>	нь	нянь 'kenyér', моньцәт 'mesék', сорни 'arany'
<i>ŋ</i>	<i>ŋ</i>	ң	аңкәл 'fatönk', һаң 'te', йиңка 'vízbe', оңәт 'agancs', ләңәс 'bement'

Réshangok			
w	w	в	верләв 'csinálunk', овеv 'ajtónk'
j	j	й	яй 'bátya', вйй 'zsír', тайты 'birtokolni', вөрһайһән '2 varjú', эвия 'lányak'
s	s	с	сәһкәс 'ütött', пәсан 'asztal'
ś	ś	щ	щеп 'zseb', мощты 'mesélni', хәщ 'majdnem'
š	š	ш	шаш 'térd', кәшты 'keresni', түш 'szakáll'
χ	χ	х	хоп 'csónak', ухәл 'szán', пәх 'fiú', өхәль 'vogul', төрәх 'tüdő'
Affrikáták			
tʃ	čč	тч, тц	утца 'egyedül', ўтцәты 'akarni, kezdeni'
tʃʃ	čč	тш	етшәты 'elkészülni', отшам 'bolond'
Likvidák és tremulánsok			
r	r	р	рат 'tűzhely', күр 'láb', верты 'csinálni', шовәр 'nyúl (fn.)'
R	rʰ	ṛ	орты 'szétosztani', куṛ 'falú'
l	l	л	ләлән 'eszél', лыл 'lélek', ләл 'arasz', хопәл 'csónakja'
L	lʰ	л	лалты 'lélegezni', ешал 'szembe', этәлтәты 'mutatni', холләты 'sírni'

!	!	л	лак 'kör', мил 'sapka', пөтләл 'tarkó', шөхәл 'agyagkemence', хөмпәлләты 'felfordulni (csónak)'
L	lʰ	л	пелки 'szét, ketté'
l'	l'	ль	ляль 'háború', ләхәтты 'mosogatni', пөрли 'jégfúró'

A szilárd mássalhangzókapcsolatok változásai

A nazális + homorgán mássalhangzó-kapcsolatok csak szótaghatáron, két magánhangzó között jelennek meg. Szótagvégen, ill. abszolút szóvégen egyszerűsödnek úgy, hogy nazális elemük kiesik:

мп > п: ампем 'ebem', ап 'eb'

нт > т: унта 'erdőbe', ут 'erdő', өнтәс 'varrt', өтсәм 'varrtam'

нш > ш: шанша 'tédre', шаш 'térd', хәншәс 'írt', хәшты 'írni'

ныц > ц: лоньца 'hóba', лоц 'hó', моньша 'mesélj', моцләм 'mesélek'

һк > к: йиһка 'vízbe', йик 'víz', сеһки 'üsd', секты 'ütni'

һх > х: уһха 'üregbe', ух 'üreg, odu', йәһәс 'járt', йәхты 'járni'.

A likvida/tremuláns + t hangkapcsolatok abszolút szóvégen, ill. szótagvégen úgy egyszerűsödnek, hogy a *t* kiesik, a likvida/tremuláns pedig zöngétlenedik:

рт > ṛ: курта 'faluba', куṛ 'falú', орты 'oszd', орты 'osztani'

лт > л: лөһәлтәс 'bevitt', лөһәлты 'bevinni'.

Az *m* + *t* mássalhangzókapcsolat szóvégen, vagy szótagvégen egyszerűsödik, *p* lesz belőle:

мт > п: опсәмтәс 'leült', опсәпләм 'leülök'.

Az alkalmi mássalhangzókapcsolatok váltakozása

Közvetlenül *s* hang előtt nem állhat nazális mássalhangzó. Ha a ragozás vagy a képzés során nazális után *s* hang következne, a nazális helyén homor-gán (azonos helyen képzett) orális zárhang jelenik meg:

м + с > пс: нѳмѳс 'gondolat', нѳпсѳм 'gondolatom'

н + с > тс: мѳнты 'menni', мѳтсѳм 'mentem'

н + с > кс: лѳнты 'belérni', лѳксѳм 'beléptem'.

s előtt a likvidák és a tremulánsok zöngétlenednek:

л + с > лс: килты 'kelni', килсѳм 'keltem'

р + с > рс: верты 'csinálni', версѳм 'csináltam'.

A magánhangzók rendszere

Első szótagban

		illabiális	labiális
redukált	nem zárt	ă	ǫ
rövid	zárt	i	ũ
hosszú	nem nyílt	e	u
	nyílt	a	ɔ

Nem első szótagban

	teljes képzésű	redukált
zárt	i	
középső	e	ə
nyílt	a	

A magánhangzó-fonémák jelölése

Steinitz 1939	DEWOS	Jelen kiadvány	Példák a cirillbetűs írásmódra
Magánhangzók			
ā	a	a	атѳм 'rossz', камѳн 'kinn', нялы 'kanál', васы 'vadkacsa', лайѳм 'fejsze'
ȁ	ă	ă	пăл 'fűl', тăм 'ez'
ȃ	ɔ	o	хотѳт 'házak', омѳсты 'űlni', шовѳр 'nyúl', ѳнтѳс 'varrt', лощ 'hó', вош 'város'
o	ǫ	ǫ	ǫх 'fej', ѳтты 'játszani', нѳмѳс 'gondolat', пѳл 'halrekeszték'
ū	u	y	ут 'erdő', кyp 'kályha', пун 'varsa', люм 'zelnice', хул 'rés', куша 'gazda'
u	ũ	ũ	пўт 'fazék', кўр 'láb', хўл 'hal', мўй 'mi', ўнѳл 'száj', мўв 'föld'
ē	e	e/ə	мелк 'meleg', верты 'csinálni', сѳмѳт 'szemek'
ē̃	e	э	хѳнши 'makkréce', хѳриты 'repedni', ѳнхи 'vedd le'
i	i	и/ы	пѳрли 'fűró', ими 'asszony', ѳвия 'lányak', анѳхи 'ágy', хыр 'zacskó', тыхѳл 'fészek', лыпѳт 'levél', ныр 'gerenda, rúd', лый 'farok, ők', васы 'réce'
ə	ə	ə	ющѳн 'hegyes', нѳхѳс 'coboly', хулѳх 'holló', ўвѳм 'kiáltott', хопѳт 'csónakok', олнѳл 'kezdete', хѳншѳс 'írt'

A cirillbetűs hanti helyesírásról

Hasonlóan az oroszországi finnugor nyelvek többségének írásmódjához, a hanti cirillbetűs helyesírásban is érvényesül egy, az orosz nyelv fonetikáját tükröző helyesírási elv. Eszerint egyes betűk nem hangokat, hanem hangkapcsolatokat jelölnek. Ez az elv a palatális mássalhangzók környezetében és a j+magánhangzó hangkapcsolatok esetében jut kifejezésre.

A „kemény–lágy” ellentét jelölésének szabályai

Az [a] [ä] [o] [ö] [u] [ü] [e] [i] hangokat palatális mássalhangzók, azaz [ʃ] [ɲ] [ʎ] után **я, ъ, ё, ѓ, ю, љ, е, и** betűk jelölik (ляль 'háború', люм 'zelnice', тѣпәң 'gyengéd', тятътиты 'hintázni', куняр 'szegény', немәш 'német', нисәң 'haltej').

A többi mássalhangzó után **а, ä, о, ö, у, ү, ы, э** betűk állnak (pl. тарәм 'erős', пәсан 'asztal', хоп 'csónak', тӧлӧх 'gomba', туты 'hozni', тӱм 'az', тын 'ára vminek', нәм 'név', сәм 'szem', 'нын 'ti').

A **е** és az **и** állhat palatális párral nem rendelkező mássalhangzó után is (кев 'kő', мис 'tehén', кимәт 'második', веш 'arc').

A lágysági korrelációt nem jelöljük az [š] és az [s] környezetében: ш és щ után egységesen mindig csak **а, ä, о, ö, у, ү, е, и** betűk állnak (шек 'nagyon', шив 'kőd', шупши 'feketeribizli', щи 'ez', щанька 'lepény', щос 'óra').

Szó végén és szó belsejében mássalhangzó előtt a palatalizáltságot **ь** lágyjel jelöli (ляль 'háború', нянь 'kenyér', мень 'meny', тӱньтар 'szántalp elülső része', пӱлька 'fehér kenyér').

A j + magánhangzó hangkapcsolatok jelölése

A [ja], [jä], [jo], [jö], [ju], [jü], [je] hangkapcsolatokat szó elején és morfémahatáron, magánhangzó után **я, ъ, ё, ѓ, ю, љ, е** betűk jelölik.

Szó elején, pl.: ясәң 'nyelv', ям 'jó', ёхам 'fenyőerdő', ётты 'játszani', юр 'erő', юх 'fa', ернас 'ruha';

Magánhangzó után, pl.: мӱя 'miért', лоя 'állj fel', эвием 'kislányom', хәнәя 'titokban', хӱят 'ember';

Összetett szó [j]-vel kezdődő utótagját – a palatalizálódás elkerülésére – **ь** keményjellel vagy **ь** lágyjellel kapcsoljuk a mássalhangzós végű előtag-

hoz: кӱтхӱщяң 'tizenkettő', хуләмхӱщяң 'tizenhárom', яртъяң 'kilenc', нӱлъяң 'negyven', ветъяң 'ötven', хутъяң 'hatvan'.

A [j] hangot **й** betűvel jelöljük szó végén (сый 'zaj'), szótag végén mássalhangzó előtt (мойпәр 'medve), szó elején i előtt (йик 'víz') és redukált hang előtt (сӱйәл 'dér, zúzmara').

Két **и** között nem írjuk ki a **й**-t (ицмии 'kérdézd meg').

Minimális párok egyes mássalhangzók ellentéteinek illusztrálására

Likvidák

л (St.: l)	л (St.: l)
элты 'felemelkedik'	элты 'vmi felszínén'
лолпи 'nedves'	лолпи 'hálónéhezék'
айлты 'mutasd meg'	айлта 'lassan'
ӧлты 'aludni'	ӧлты 'fektesd le'
мӧлты 'halat, húst vízbe tesz főni'	мӧлты 'valami'
соралты 'szárítsd meg'	соралты 'szárítani'
хол 'szállítás'	хол 'sírás'
хӧл 'minden'	хӧл 'egészen'
нэмл 'neve'	нэмл 'semmi'
лэлты 'esztek'	лэлты 'megpakol'
хӱтл 'lassan mozog'	хӱтл 'nap'

л (St.: l)	л (St.: l)
пелки 'nyitva'	пелки 'fele, oldal'

л (St.: l)	л (St.: l)
лух 'szellem'	лух 'öböl'
лыпй 'edény, belső'	лыпй 'lógófülű spániel'
нелаң 'falánk'	нелаң 'kapzsi'
ул 'van'	ул 'sátortartó rúd'
похл 'kipukkad'	похл 'gomb'
лӱк 'szög'	лӱк 'siketfajd'

л (St.: l)	љ (St.: l)
лаңки 'mókus'	лаңки 'takard be'
әлы 'fűts be'	әлы 'fa nedve'
хулы 'fenyőből készült'	хулы 'piszok'
мәлха 'tegnap'	мәлха 'agancstalan'
хуләтты 'hallgat'	хуләтты 'összepiszkol'

л (St.: l)	ль (St.: l')
алты 'vidd'	альты 'mutatni'
күл 'vastag'	күль 'ördög'
хәлы 'útravaló'	хәлы 'korpa'
лөхәтты 'köszörülni'	лөхәтты 'mos'
лүңки 'szöggel'	лөңки 'butuska, tompa, életlen'

л (St.: l)	л (St.: L)	љ (St.: l)
хул 'lucfenyő'	хул 'köhögés'	хул 'rés'

Pergőhangok:

р (St.: r)	р (St.: R)
кур 'kályha'	кур 'falu'
орты 'oszd'	орты 'osztani'
мөр 'porc'	мөр 'elég'
ўрлы 'vértelen'	ўрлы 'erőtlen'
парты 'irányítsd'	парты 'irányítani'
щәр 'zsanír'	щәр 'varázslás'

Nazálisok:

н	ң
пан 'homokföveny, halászhely'	пан 'hüvelykujj'
унты '-ig'	уңты 'lándzsa'
хотән 'házatok'	хотәң 'házi'
пүн 'szőr'	пүн 'gombolyag'
пәлн 'fülle'	пәлң 'felleg'

н	нь
нәл 'nyél'	нәл 'négy'

Sziszegők:

с (St.: s)	ц (St.: s)	ш (St.: š)
хәстәл 'szálka'	хәцтәл 'talán marad'	хәштәл 'talán ír'
ўсәтты 'lyukasztani'	ўцәтты 'meggyújtani'	ўшәтты 'rágalmazni'

с (St.: s)	ш (St.: š)
сүс 'ősz'	шүш 'vakarék, irha'
кәсты 'versenyezni'	кәшты 'keresni'
сай 'vmi mögött, takarásában'	шай 'tea'

ц (St.: s)	ш (St.: š)
шүк 'alkatrész'	шүк 'darabka'
хәшты 'maradni'	хәшты 'írni'
күшты 'fűtyülni'	күшты 'karmolni'
ушты 'úszni'	ушты 'veszítsd el'
юш 'éle vminek'	юш 'út'
шаш '(fájdalom)érzés'	шаш 'térd'
шимәш 'olyan'	шимәш 'fekvőhely széle'
каш 'nadrág'	каш 'vidámság'

с (St.: s)	ц (St.: s)
сос 'hermelin'	шос 'óra'
күсы 'abroncs'	күщи 'fűtyülj neki'
нөхсам 'halpikkely'	нөхшам 'kopoltyú'
сүх 'tokhal'	шүх 'őszi jég a folyón'

Minimális párok a hosszú–rövid magánhangzó-ellentét illusztrálására

a – ă	
камән 'kinn'	кăмән 'hány'
тал 'üres'	тăл 'tél'
ат 'hadd, éj'	ăт 'nem'
шаш 'térd'	шăш 'hát'
кар 'kéreg'	кăр 'vmi összekötése'
палты 'zsírt süt'	пăлты 'félni'
якан 'táncotok'	йкан 'kilincs'
парта 'mutass'	пăрта 'bal'

o – ǫ	
хота 'házba'	хǫта 'hol'
лов 'lő'	лǫв 'csont'
ов 'ajtó'	ǫв 'áramlat, sodrás'
хон 'cár'	хǫн 'has'
хор 'bika'	хǫр 'kép'
сорәм 'száraz'	сǫрәм 'halál'
нёл 'nyíl'	нǫл 'ort'
вош 'város'	вǫш 'tuskó'
тохл 'szakad'	тǫхл 'szárny'
сохл 'deszka'	сǫхл 'ruhája, holmija'
ёл 'füstölőszer'	ǫл 'varrás'
хотәһ 'házi'	хǫтәһ 'hattyú'
ёхәтты 'kimer'	ǫхәтты 'megérkezik'
лоңл 'tető'	лǫңл 'bemegey'

y – ỹ	
шук 'bánat'	шỹк 'darab'
кур 'kályha'	кỹр 'láb'
урты 'anyai nagybácsi'	ỹрты 'veres'
хул 'lucfenyő'	хỹл 'hal'
ус 'volt'	ỹс 'lyuk'
пун 'varsa'	пỹн 'szőr'
хүсәһ 'csillagos'	хỹсәһ 'házsártos'

уләм 'áлом'	ỹләм 'veszek'
хуры 'óvatos'	хỹры 'teknő'

ə - e/э		ə - a	
шуңәл 'sarka'	шуңәл 'sarkuk'	уләм 'áлом'	улам 'gatya'
нәмәл 'neve'	нәмәл 'nevük'	верәтты 'tud csinálni'	вератты 'mesterkedni, munkálkodni'
ỹләм 'veszek'	ỹләм 'rénem'		

Nyelvtani táblázatok (rövid magyarázatokkal)

I. Főnév

1. Számjelölés

Példák: хоп 'csónak',мень 'meny', вай 'cipő', ашкула 'iskola', поры 'lakoma', нэ 'nő', хўл 'hal', ляль 'háború', пай 'halom', лапка 'bolt', ишни 'ablak', савнэ 'szarka'.

	Mássalhangzós tövek			Magánhangzós tövek	
Szám	Kemény mássalhangzósok	Lágy mássalhangzósok	-й төвűек	-а төвűек	-и/ -ы төвűек
Sg.	хоп	мень	вай	ашкула	поры
Du.	хопнэн	меньнэн	вайнэн	ашкулайнэн	порэнэн
Pl.	хопэт	меньэт	вайэт	ашкулайэт	порэт
Sg.	хўл	ляль	пай	лапка	ишни
Du.	хўлнэн	ляльнэн	пайнэн	лапкайнэн	ишнеэнэн
Pl.	хўлэт	ляльэт	пайэт	лапкайэт	ишнет

Mássalhangzóváltakozás a névszóragozás többes számában:

A hangtani vázlatban bemutatott mássalhangzóváltakozás kétféleképpen valósul meg a névszóragozásban. Ha az állandó mássalhangzókapcsolat (nazális + homorgán zárhang) a szó végén volt, akkor a szótári alakban (egyes szám alanyeset) a nazális nélküli mássalhangzót találjuk, a többes számú alakokban megjelenik a nazális:

т – нт: лут 'lúd' – лунтэт;

п – мп: хўп 'hullám' – хўмпэт, ап 'kutya' – ампэт;

ш – нш: веш 'arc' – веншэт; шаш 'térд' – шаншэт; шăш 'hát' – шăншэт, кўш 'marok' – кўншэт;

щ – нщ: мош 'mese' – монщэт.

к – ък: нак 'vörösfenyő' – наъкэт, йик 'víz' – йиъкэт, ек 'jég' – еъкэт, пек 'fog' – пеъкэт, тўк 'moħa' – тўъкэт, нык 'nyű' – ныъкэт.

Ha a mássalhangzókapcsolat szótaghatáron volt, a többes számú alakban a második szótagi ə kiesése miatt került szótagvégre, ezért egyszerűsödött:

нт – т: антэп 'derékszű' – атпэт, онтэп 'bölcső' – отпэт;

ък – к: аъкэл 'fatőnk' – аклэт, лăъкэр 'váll' – лăкрэт.

A likvida + t hangkapcsolat is csak a nyílt szótagban jelenik meg, szóvégen (egyes szám alanyesetben) csak az egyszerűsödött zöngétlen likvidát halljuk:

л – лт: пил 'madárháló' – пилтэт;

ѡ – рт: соѡ 'csuka' – сортэт, павѡп 'gerenda' – павѡртэт, куѡ 'falú' – куртэт, еѡ 'eső' – ертэт.

Az ə kiesése két mássalhangzó között a névszóragozás többes számában:

ə – Ø: сўмэт 'nyírfа' – сўмтэт; шарэс 'tenger' – шарсэт; нохэр 'fenyőtoboz' – нохрэт; төлэх 'gomba' – төлхэт; шовэр 'nyúl' – шоврэт; пурэщ 'disznó' – пурщэт; пőшэх 'kölyök' – пőшхэт; оѡтэ 'agancs' – оѡтэт; хőtэп 'hattyú' – хőtпэт; хулэх 'holló' – хулхэт; кўрэк 'sas' – кўркэт; тыхэл 'fészek' – тыхлэт; нисэн 'haltej' – нисѡт; пирэм 'bögöly' – пирмэт; мăшэк 'ököl' – мăшкэт; лухэс 'barát' – лухсэт; лытэп 'halikra' – лытпэт; сотэп 'késtok' – сотпэт; нѡрэм 'polc, híd' – нѡрмэт stb.

2. Esetragozás

Eset	kérdőszó	végző-dés	funkció	példák
Alanyeset (Nominativus)	Хѡй? 'Ki?' Мўй? 'Mi?'	Ø	alany	Таня мурэх вошл. 'Tánya szedret gyűjt.'
			tárgy	Ики хот омэсл. 'A férfi házat épít.'
			jelző	Пѡх лаъки тыхэл уйтэс. 'A fiú mókusfészket talált.'

Lativus	Холта? 'Hova?'	-а, -я	helyhatározó	Унта яңхас. 'Erdőbe ment.' Питара катләс. 'Kikötött a partra.'
	Хөя? 'Kinek?'		részeshatározó	Апцена ёттот мия! 'Adj játékot a kistestvérednek!'
	Мўя? 'Minek?'			Лова төрэн пөна. 'Adj szénát a lónak!'
	Мўя? 'Miért?'		célhatározó	Мисйицка мәнс. 'Tejért ment.'
Locativus	Хөя йис? Мўя йис? 'Kivé/Mi-vé lett'		eredményhatározó	Ун пөха йис. 'Nagy fiú lett.'
				Леккара йис. 'Orvos lett.'
	Хөга? 'Hol?'	-н, - (э)н	helyhatározó	Утэн ар төлэх. 'Az erdőben sok a gomba.'
	Хун? 'Mikor?'		időhatározó	Товийән шимәл хўл. 'Tavasszal kevés a hal.'
	Мўйән? 'Mivel?'		eszközhatározó	Нялййән ләл. 'Kanállal eszik.'
	Хөйән? 'Kivel?'		passzív szerkezetben	Ащемән ухәл вөрса. 'Apámtól szán csináltatott.'
	'Ki által'		agensjelölő	

A ragok kapcsolódási szabályai függenek a névszótövektől.

A névszók négy ragozási típusba sorolhatók. Az I. és II. típus mássalhangzós tövű, a III. és IV. típus magánhangzós tövű.

I. típus – egy mássalhangzóra végződő fő (хот, хоп, нянь): a ragozás során a szótő nem változik.

II. típus – szilárd mássalhangzókapcsolatra végződő fő (амп – ап): szóvégen vagy szótagvégen egyszerűsödik a mássalhangzókapcsolat.

III. típus – -и (-ы) végű tövek (эви, васы): a számjel előtt a tövégi magánhangzó – е (э) lesz, a magánhangzós kezdetű toldalékok hiátustöltővel kapcsolódnak a főhöz (a lativusrag -я alakú).

IV. típus – -а végű tövek (тәха, куца): a magánhangzós kezdetű toldalékok -й- hiátustöltővel kapcsolódnak a főhöz.

A színjai hantiban van két kéttövű főnév: ху/хуй- 'férfi', нэ/нэң- 'nő'. A toldalékok a második főhöz járulnak.

I. típus (egy mássalhangzóra végződő fő)

a) kemény mássalhangzóra végződő

хот 'ház'

Esetek	Sg.	Du.	Pl.
Nominativus	хот	хот-һән	хот-әт
Lativus	хот-а	хот-һән-а	хот-әт-а
Locativus	хот-ән	хот-һән-ән	хот-әт-н

b) lágy mássalhangzóra végződő

мень 'meny', пай 'halom'

Nominativus	мень	мень-һән	мень-әт
Lativus	мен-я	мень-һән-а	мень-әт-а
Locativus	мень-ән	мень-һән-ән	мень-әт-н
Nominativus	пай	пай-һән	пай-әт
Lativus	па-я	пай-һән-а	пай-әт-а
Locativus	пай-ән	пай-һән-ән	пай-әт-н

II. típus (tövégi mássalhangzó-váltakozással)

ап (амп-) 'kutya', кўншәп 'fésű'

Nominativus	ап	ап-һән	амп-әт
Lativus	амп-а	ап-һән-а	амп-әт-а
Locativus	ап-ән	ап-һән-ән	амп-әт-н
Nominativus	кўншәп	кўншәп-һән	кўшп-әт
Lativus	кўшп-а	кўншәп-һән-а	кўшп-әт-а
Locativus	кўншәп-ән	кўншәп-һән-ән	кўшп-әт-н

III. típus (-и/-ы төвűек)**ими** 'asszony', **сэсы** 'csapda'

Esetek	Sg.	Du.	Pl.
Nominativus	ими	име-һэн	име-т
Lativus	ими-я	име-һэн-а	име-т-а
Locativus	ими-й-эн	име-һэн-эн	име-т-н
Nominativus	сэсы	сэсэ-һэн	сэсэ-т
Lativus	сэсы-я	сэсэ-һэн-а	сэсэ-т-а
Locativus	сэсы-й-эн	сэсэ-һэн-эн	сэсэ-т-н

IV. típus (-а төвűек)**тăха** 'hely'

Nominativus	тăха	тăха-й-һэн	тăха-й-эт
Lativus	тăха-я	тăха-й-һэн-а	тăха-й-эт-а
Locativus	тăха-й-эн	тăха-й-һэн-эн	тăха-й-эт-н

3. Birtokos személyragozás

Birtokos száma	A birtokos személye	Egyes számú birtok	Kettős számú birtok	Többszámú birtok
Sg.	1. (ма) 2. (һаң) 3. (лўв)	-эм, -ем -эн, -ен -эл, -л	-һөлам -һөлан -һөлал	-лам -лан -лал
Du.	1. (мин) 2. (нын) 3. (лын)	-эмән, -емән -ән, -н -ән, -н	-һөләмән -һөлән, -лән -һөлал, -һөлән, -лән	-ләмән -лән -лән
Pl.	1. (мўң) 2. (нын) 3. (луй)	-эв, -ев -ән, -н -ел	-һөл-ув -һөл-ән -һөл-ал	-лув -лән -лал

I. típus**хон** 'csónak'

Birtokos száma	A birtokos személye	Egyes számú birtok	Kettős számú birtok	Többszámú birtok
Sg.	1. (ма) 2. (һаң) 3. (лўв)	хонем хонен хонл	хонһөлам хонһөлан хонһөлал	хонлам хонлан хонлал
Du.	1. (мин) 2. (нын) 3. (лын)	хонемән хонән хонән	хонһөләмән хонһөлән, хонлән хонһөлал, хонлән	хонләмән хонлән хонлән
Pl.	1. (мўң) 2. (нын) 3. (луй)	хонев хонән хонел	хонһөлув хонһөлән хонһөлал	хонлув хонлән хонлал

II. típus**ан (амн-)** 'kutya, eb'

Birtokos száma	A birtokos személye	Egyes számú birtok	Kettős számú birtok	Többszámú birtok
Sg.	1. (ма) 2. (һаң) 3. (лўв)	ампем ампен ампэл	апһөлам апһөлан апһөлал	аплам аплан аплал
Du.	1. (мин) 2. (нын) 3. (лын)	ампемән ампән ампән	апһөләмән апһөлән апһөлал, апһөлән	апләмән аплән аплән
Pl.	1. (мўң) 2. (нын) 3. (луй)	ампев ампән ампел	апһөлув апһөлән апһөлал	аплув аплән аплал

III. típus

эви 'lány'

Birtokos száma	A birtokos személye	Egyes számú birtok	Kettős számú birtok	Többes számú birtok
Sg.	1. (ма) 2. (нăң) 3. (лŷв)	эвем эвен эвел	эвеңэлам эвеңэлан эвеңэлал	эвилам эвилан эвилал
Du.	1. (мин) 2. (нын) 3. (лын)	эвемэн эван эван	эвеңэлэмэн эвеңэлэн эвеңэлэн, эвеңэлал	эвилэмэн эвилэн эвилэн
Pl.	1. (мŷң) 2. (нын) 3. (луй)	эвев эван эвел	эвеңэлув эвеңэлэн эвеңэлал	эвилув эвилэн эвилал

IV. típus

куца 'gazda'

Birtokos száma	A birtokos személye	Egyes számú birtok	Kettős számú birtok	Többes számú birtok
Sg.	1. (ма) 2. (нăң) 3. (лŷв)	куцайем куцайен куцайл	куцайңэлам куцайңэлан куцайңэлал	куцайлам куцайлан куцайлал
Du.	1. (мин) 2. (нын) 3. (лын)	куцайемэн куцайэн куцайэн	куцайңэлэмэн куцайңэлэн куцайңэлэн	куцайлэмэн куцайлэн куцайлэн
Pl.	1. (мŷң) 2. (нын) 3. (луй)	куцайев куцайэн куцайел	куцайңэлув куцайңэлэн куцайңэлал	куцайлув куцайлэн куцайлал

A toldalékok kapcsolódási sorrendje:

tő+Px+Cx: хот-эм-а 'ház-am-ba'

II. Melléknév

1. Jelzői funkciójú melléknév

A melléknévi jelzőt sem számban, sem esetben nem egyeztetjük a jelzett szóval.

	Sg.	Du.	Pl.
Nom.	ялэп хот 'új ház'	ялэп хотңэн	ялэп хотэт
Lat.	ялэп хота	ялэп хотңэна	ялэп хотэта
Loc.	ялэп хотн	ялэп хотңэнэн	ялэп хотэтн

2. Állítmányi funkciójú melléknév

Az állítmányi funkciójú melléknevet számban egyeztetjük az alannyal:

Юхэт кăрщэт. 'A fák nagyok.'

Эвеңэн айңэн. 'A két lány kicsi.'

Пōхңэн унңэн. 'A két fiú nagy.'

3. Határozói funkciójú melléknév

Ige bővítményeként a melléknév leggyakrabban lativusragot kap:

Няврэмэт уна йисэт. 'A gyerekek megnőttek.'

Хоптанэм ая йис. 'A kabátom kicsi lett.'

Ернас ўртыя кăлс. 'Az ing megpirosodott.'

Нěхи лыйма йōмал. 'A hús – úgy látszik – megromlott.'

III. Névmások

1. Személyes névmások

Alanyeset

Személy	Szám		
	Sg.	Du.	Pl.
1.	ма	мин	мӱн
2.	наң	нын	нын
3.	лӱв	лын	луй

Accusativus-dativus

Személy	Szám		
	Sg.	Du.	Pl.
1.	мӱнэм	минэмэн	мӱнэв
2.	наңен	нынэн	нынэн
3.	лӱвел	лынэн	луйлал

Lativus

Személy	Szám		
	Sg.	Du.	Pl.
1.	мӱнэм-а	минэмэн-а	мӱнэв-а
2.	наңен-а	нынэн-а	нынэн-а
3.	лӱвел-а	лынэн-а	луйлал-а

Locativus

Személy	Szám		
	Sg.	Du.	Pl.
1.	мӱнэм-эн	минэмэн-эн	мӱнэв-эн
2.	наңен-эн	нынэн-эн	нынэн-эн
3.	лӱвел-эн	лынэн-эн	луйлал-эн

2. Mutató névmások

Sg.	Du.	Pl.
тӱми 'ez' тӱми 'az' щит 'ez, az'	тӱмеңэн 'e kettő' тӱмеңэн 'a kettő', щитӱэн 'ezek, azok (2)'	тӱмет 'ezek' тӱмет 'azok', щитэт 'ezek, azok'

Esetragokkal

Sg.			Du.			Pl.		
Nom.	Lat.	Loc.	Nom.	Lat.	Loc.	Nom.	Lat.	Loc.
тӱми	тӱмия	тӱмийэн	тӱмеңэн	тӱмеңэна	тӱмеңэнэн	тӱмет	тӱмета	тӱметэн
тӱми	тӱмия	тӱмийэн	тӱмеңэн	тӱмеңэна	тӱмеңэнэн	тӱмет	тӱмета	тӱметэн
щит	щита	щитн	щитӱэн	щитӱэна	щитӱэнэн	щитэт	щитэта	щитэтэн

Birtokos személyjelekkel

Birtokos száma	Birtokos személye	Egyes számú birtok	Kettős számú birtok	Többes számú birtok
Sg.	1.	тӱмем	тӱмеңэлам	тӱмилам
	2.	тӱмен	тӱмеңэлан	тӱмилан
	3.	тӱмел	тӱмеңэлал	тӱмилал
Du.	1.	тӱмемэн	тӱмеңэлэмэн	тӱмилэмн
	2.	тӱман	тӱмеңэлэн	тӱмилэн
	3.	тӱман	тӱмеңэлан	тӱмилэн
Pl.	1.	тӱмев	тӱмеңэлув	тӱмилув
	2.	тӱман	тӱмеңэлэн	тӱмилэн
	3.	тӱмел	тӱмеңэлал	тӱмилал

3. Kérdő névmások

Sg.	Du.	Pl.
хӱй 'ki' мӱй 'mi' мӱты 'melyik' мӱйсэр 'milyen'	хӱйӱэн, хӱйтӱэн мӱйӱэн мӱтӱэн мӱйсэрӱэн	хӱйт, хӱйтэт мӱйэт мӱтэт мӱйсэрэт

Esetragokkal

Sg.			Du.			Pl.		
Nom.	Lat.	Loc.	Nom.	Lat.	Loc.	Nom.	Lat.	Loc.
хөй мүй	хөя мүй	хөйән мүйән	хөйҗән мүйҗән	хөйҗәна мүйҗәна	хөйҗәнән мүйҗәнән	хөйт мүйт	хөйта мүйта	хөйтн мүйтн

A хөй 'ki' kérdő névmás birtokos személyjeles alakjai:

Birtokos száma	Birtokos személye	Egyes számú birtok	Kettős számú birtok	Többes számú birtok
Sg.	1.	хөйтәм	хөйтәҗәлам	хөйтәлам
	2.	хөйтән	хөйтәҗәлан	хөйтәлан
	3.	хөйтәл	хөйтәҗәлал	хөйтәлал
Du.	1.	хөйтәмән	хөйтәҗәләман	хөйтәләмн
	2.	хөйтәмән	хөйтәҗәлан	хөйтәлән
	3.	хөйтан	хөйтәҗәлан	хөйтәлән
Pl.	1.	хөйтәв	хөйтәҗәлув	хөйтәлув
	2.	хөйтан	хөйтәҗәлән	хөйтәлән
	3.	хөйтәл	хөйтәҗәлал	хөйтәлал

4. Tagadó névmások

нәмәлхөйат 'senki', *нәмәлаты* 'semmi'

Számjelekkel

Sg.	Du.	Pl.
нәмәлхөйат 'senki' нәмәлаты 'semmi'	нәмәлхөйатҗән нәмәлтәҗән	нәмәлхөйатәт нәмәлтәт

Esetragokkal

Nom.	Lat.	Loc.
нәмәлхөйат нәмәлаты	нәмәлхөйата нәмәлатыя	нәмәлхөйатән нәмәлтыйән

A мөлаты 'valami' névmás birtokos személyjeles alakjai

Birtokos száma	Birtokos személye	Egyes számú birtok	Kettős számú birtok	Többes számú birtok
Sg.	1.	мөлтәм	мөлтәҗәлам	мөлтәлам
	2.	мөлтән	мөлтәҗәлан	мөлтәлан
	3.	мөлтәл	мөлтәҗәлал	мөлтәлал
Du.	1.	мөлтәмән	мөлтәҗәләман	мөлтәләмн
	2.	мөлтәнән	мөлтәҗәлан	мөлтәлән
	3.	мөлтаң	мөлтәҗәлан	мөлтәлән
Pl.	1.	мөлтәв	мөлтәҗәлув	мөлтәлув
	2.	мөлтаң	мөлтәҗәлн	мөлтәлән
	3.	мөлтәл	мөлтәҗәлал	мөлтәлал

IV. Igék**Az igetövek típusai***A/ Egytövéek*

1) Mássalhangzóra végződő tövek:

a) Egy mássalhangzóra végződők, pl.: кит- 'küld', мән- 'megy', омәс- 'ül'. A tövégi nazális (м, н, ң), a múlt idő -с- jele előtt orális zárhanggá válik (п, т, к). Az utolsó zárt szótagban levő redukált magánhangzó (ә) magánhangzóval kezdődő toldalék előtt kiesik, pl.: ӕхәт- 'jön' > ӕхта 'gyere', омәс- 'ül' > опсәс 'ült'.

b) Szilárd mássalhangzókapcsolatra végződők, pl.: ӕнт- 'játszik', сәҗк- 'üt', хәнш- 'ír'. Ezek a mássalhangzókapcsolatok szó-, ill. szótagvégen szabályosan egyszerűsödnek.

2) Magánhangzóra végződők:

a) -и végűek, pl.: ари- 'énekel'. Magánhangzóval kezdődő toldalékok előtt -й- hiátustöltő jelentkezik, pl.: арийәл 'dalol'

b) -а végűek, pl.: хөла- 'végződik'. A tövéghangzó a felszólító mód -а jele előtt kiesik, pl.: хөнта- 'menekül' хөнта 'menekül'.

c) -ә végűek, pl.: ястә- 'mond'. A tövéghangzó a felszólító mód -а jele előtt kiesik, pl.: яста 'beszélj'.

B/ Kéttövéek

Ebbe a csoportba néhány gyakran használatos ige tartozik: мӑ- / мий- 'ad', йи-/ йӱв- 'jön', ту- / тӱв- 'hoz', ӱ- / ӱй- 'vesz', лэ-/ лэв- 'eszik', ны- / ный- 'látzik'. A mássalhangzóval kezdődő toldalékok előtt a magánhangzós tő jelenik meg, pl. мӑлэм 'adok', мӑсэн 'adtál', azaz az időjellel ellátott alakokban a magánhangzós tövet találjuk. A felszólító mód toldaléka, a befejezett melléknévi igenév képzője és a határozói igenév képzője a mássalhangzós tőhöz járul.

Főnévi igenév	Alanyi ragozás múlt idő 3Sg	Alanyi ragozás imperativus 2Sg	Befejezett mnévi igenév	Gerundium
мӑты	мӑс	мия	мийӑм	мийман
йиты	йис	йӱва	йӱвӑм	йӱвман
туты	тус	тӱва	тӱвӑм	тӱвман
ӱты	ӱс	ӱя	ӱйӑм	ӱйман
лэты	лэс	лева	левӑм	левман

Alanyi ragozás

Személy	Szám	Sg.	Du.	Pl.
1.		-ӑм	-мӑн (-ӑмӑн)	-ув
2.		-ӑн	-тӑн (-ӑтӑн)	-ты (-ӑты)
3.		-∅	-ӱӑн (-ӑӱӑн)	-ӑт

мӑты 'ad'

Múlt idő

Személy	Szám	Sg.	Du.	Pl.
1.		мӑсӑм	мӑсӑмӑн	мӑсув
2.		мӑсэн	мӑстӑн	мӑсты
3.		мӑс	мӑсӱӑн	мӑсӑт

Jelen idő

Személy	Szám	Sg.	Du.	Pl.
1.		мӑлӑм	мӑлӑмӑн	мӑлув
2.		мӑлӑн	мӑлтӑн	мӑлты
3.		мӑл	мӑлӱӑн	мӑлӑт

Jövő idő

Személy	Szám	Sg.	Du.	Pl.
1.		мӑты питлӑм	мӑты питлӑмӑн	мӑты питлув
2.		мӑты питлӑн	мӑты питлӑтӑн	мӑты питлӑты
3.		мӑты питл	мӑты питлӑӱӑн	мӑты питлӑт

верты 'csinál'

Múlt idő

Személy	Szám	Sg.	Du.	Pl.
1.		версӑм	версӑмӑн	версув
2.		версӑн	версӑтӑн	версӑты
3.		верс	версӑӱӑн	версӑт

Jelen idő

Személy	Szám	Sg.	Du.	Pl.
1.		верлӑм	верлӑмӑн	верлув
2.		верлӑн	верлӑтӑн	верлӑты
3.		верл	верлӑӱӑн	верлӑт

Jövő idő

Személy	Szám	Sg.	Du.	Pl.
1.		верты питлӑм	верты питлӑмӑн	верты питлув
2.		верты питлӑн	верты питлӑтӑн	верты питлӑты
3.		верты питл-∅	верты питлӑӱӑн	верты питлӑт

A szilárd mássalhangzókapcsolatok viselkedése az alanyi ragozásban

A múlt idő egyes szám 3. személyben megjelenik a nazális elem:

т – нт: ётты 'varrni' – ёнтэс, ётты 'játszani' – ёнтэс, хулётты 'hallani' – хулэнтэс

ш – нш: хашты 'írni' – хәншэс, кўшты 'karmolni, fésülni' – кўншэс

щ – нщ: лошты 'állítani, helyezni' – лонщэс

A jelen és múlt idő egyes szám 3. személyében megjelenik a nazális elem:

к – жк: лакты – 'betakarni' лаңкэс, лаңкэл; сэкты 'ütni' – сэңкэс, сэңкэл

х – жх: йхты 'jární' – йңхэс, йңхэл; вохты 'faragni, gyalulni' – воңхэс, воңхэл; хухты 'kúszni, felmászni' – хуңхэс, хуңхэл

Egyéb hangváltozások

A м – п mássalhangzó-váltakozás is végbemegy:

м – п: омэсты 'ülni' – опсэс 'ült'.

A múlt idő egyes szám 3. személyében a második szótagban két mássalhangzó között kiesik a redukált hang:

ә – Ø: ёхэтты – ёхтэс 'kimert, kipakolt', ёхэтты – ёхтэс 'megérkezett', хухэлты – хухлэс 'futott', хөрэтты – хөртэс 'ugatott', лөхэтты – лөхтэс 'élesített', лапэтты – лаптэс 'etetett'.

A лөһты, мәнты igék ragozása:

лөһты 'bemegey'

		Múlt idő	Jelen idő
Sg.	1.	лөксэм	лөһлэм
	2.	лөксэн	лөһлэн
	3.	лөһс	лөһл
Du.	1.	лөксэмэн	лөһлэмэн
	2.	лөксэтэн	лөһлэтэн
	3.	лөксэһэн	лөһлэһэн
Pl.	1.	лөксув	лөһлув
	2.	лөксэты	лөһлэты
	3.	лөксэт	лөһлэт

мәнты 'megy'

		Múlt idő	Jelen idő
Sg.	1.	мәтсэм	мәнлэм
	2.	мәтсэн	мәнлэн
	3.	мәнс	мәнл
Du.	1.	мәтсэмэн	мәнлэмэн
	2.	мәтсэтэн	мәнлэтэн
	3.	мәтсэһэн	мәнлэһэн
Pl.	1.	мәтсув	мәнлув
	2.	мәтсэты	мәнлэты
	3.	мәтсэт	мәнлэт

Tárgyas ragozás

Igei személyragok egyes számú tárgy esetén

Személy	Sg.	Du.	Pl.
1.	-эм	-эмэн	-эв
2.	-эн	-элэн/-элн, -лэн	-элэн/-элн, лэн
3.	-элы, -лы	-элэн/-элн, -лэн	-эл

ухэл верты 'a szánját faragja'

Jelen idő

Sg.	Du.	Pl.
(ма) ухлэм верлэм	(мин) ухлэмэн верлэмэн	(мўң) ухлэв верлэв
(нәң) ухлэн верлэн	(нын) ухлэн верлэлн	(нын) ухлэн верлэлн
(лўв) ухлэл верлэлы	(лын) ухлэн верлэлн	(лыы) ухлэл верлэл

Múlt idő

Sg.	Du.	Pl.
(ма) ухлэм версэм	(мин) ухлэмэн версэмэн	(муң) ухлэв версэв
(наң) ухлэн версэн	(нын) ухлэн версэлн	(нын) ухлэн версэлн
(лўв) ухлэл версэлы	(лын) ухлэн версэлн	(луй) ухлэл версэл

Igei személyragok kettős és többes számú tárgy esetén

Személy	Sg.	Du.	Pl.
1.	-элам, -лам	-(э)лэмэн	-элув, -лув
2.	-элан, -лан	-(э)лэн	-элэн, -лэн
3.	-элы, -лы	-(э)лэн	-элал, -лал

ухэлжэн / ухлэт **верты** 'a két/több szánt faragja/faragta'

Jelen idő

Sg.	Du.	Pl.
(ма) ухэлжэн / ухлэт верлэлам	(мин) ... верлэлмэн	(мўң) ... верлэлув
(наң) ... верлэлан	(нын) ... верлэлэн	(нын) ... верлэлэн
(лўв) ... верлэлы	(лын) ... верлэлэн	(луй) ... верлэлал

Múlt idő

Sg.	Du.	Pl.
(ма) ухэлжэн / ухлэт версэлам	(мин) ... версэлмэн	(мўң) ... версэлув
(наң) ... версэлан	(нын) ... версэлэн	(нын) ... версэлэн
(лўв) ... версэлы	(лын) ... версэлэн	(луй) ... версэлал

Felszólító mód**Alanyi ragozás**

Egyes szám	-a/ -я
Kettős szám	-a-тн/ -я-тн
Többes szám	-a-ты/ -я-ты

Főnévi igenév	Sg2	Du2	Pl2
ястаты 'beszél'	яста	ястатн	ястаты
мāнты 'megy'	мāна	мāнатн	мāнаты
ōлты 'fekszik'	ōла	ōлатн	ōлаты
верты 'csinál'	вера	вератн	вераты
лōңты 'belép'	лōңа	лōңатн	лōңаты

Tárgyas ragozás

az alany száma			
a tárgy száma		egyes számú alany	kettős és többes számú alany
egyes számú tárgy		-ы/ -и	-алн/ -ялн
kettős és többes számú tárgy		-алн/ -ялн	-алн/ -ялн

Egyes számú tárgy

Főnévi igenév	Egyes számú alany	Kettős számú alany	Többes számú alany
ястэты	ясты	ясталн	ясталн
пōнты	пōны	пōналн	пōналн
китты 'küld'	киты	киталн	киталн
тāхэрти 'felakaszt'	тāхэрти	тāхэртиалн	тāхэртиалн

Kettős és többes számú tárgy

Főnévi igenév	Egyes számú alany	Kettős számú alany	Többes számú alany
ястэты	ясталн	ясталн	ясталн
пӧнты	пӧналн	пӧналн	пӧналн
китты	киталн	киталн	киталн
тӕхэртты	тӕхэрталн	тӕхэрталн	тӕхэрталн

A felszólító módú igékben megjelenik a szilárd mássalhangzókapcsolatok nazális tagja is:

ҕк: лакты 'betakar' – лаңка, лаңкатн, лаңкаты, лаңки, лаңкалн; сэкты 'üt' – сэңка, сэңкатн, сэңкаты, сэңки, сэңкалн

нт: хулэтты 'hall' – хулэнта, хулэнтатн, хулэнтаты, хулэнты, хулэнталн; ватты 'néz' – ванта, вантатн, вантаты, ванты, ванталн; петты 'bezár' – пента, пентатн, пентаты, пенты, пенталн

нш: кӕшты 'keres' – кӕнша, кӕншатн, кӕншаты, кӕнши, кӕншалн; хӕшты 'ír' – хӕнша, хӕншатн, хӕншаты, хӕнши, хӕншалн; кӱшты 'fésül' – кӱнша, кӱншатн, кӱншаты, кӱнши, кӱншалн

нщ: йищты 'szik' – йинща, йинщатн, йинщаты, йинщи, йинщалн; вошты 'bogyót gyűjt' – вонща, вонщатн, вонщаты, вонщи, вонщалн; лошты 'állít' – лонща, лонщатн, лонщаты, лонщи, лонщалн; мошты 'mesél' – монща, монщатн, монщаты, монщи, монщалн

ҕх: йхты 'jár' – йңха, йңхатн, йңхаты, йңхи, йңхалн; мухты 'töröl' – муңха, муңхатн, муңхаты, муңхи, муңхалн; хухты 'kúszik' – хуңха, хуңхатн, хуңхаты

Egyéb mássalhangzóváltakozások:

м – п: омэсты 'ül' – опса, опсатн, опсаты

ҕх – х: ниңхэртты 'nyöszörög' – нихра, нихратн, нихраты

A második szótagban két mássalhangzó között kiesik a redukált hang:

ә – Ø: хухэлты 'fut' – хухла, хухлатн, хухлаты; хухлы, хухлалн; лавэлты 'vág' – лавла, ... лӱҗэтты 'olvas, számol' – лӱҗта, ... лӱрэтты 'körbejár' – лӱрта, ... эсэлты 'enged' – эсла, ... ӕкэтты 'gyűjt' – ӕкта, ... сэвэртты 'vág'

– сэвра, ... керэтты 'fordít' – керта, ... нӕхэртты 'farag, pikkelyez' – нӕхра, ... эвэтты 'vág' – эвта, ... эвэлты 'hisz' – эвла, ... кӱрэтты 'fűz' – кӱрта, ... кӱрэтты 'felébreszt' – кӱрта, лявэтты 'szid' – лявта, лявтаатн, лявтааты; лявты, лявталн.

A rendhagyó ragozású (kéttövíű) igék felszólító módja:

мӕты 'ad' – мия, миятн, мияты, мии, миялн;

йиты 'jön' – йова, йоватн, йоваты;

туты 'hoz' – тӱва, тӱватн, тӱваты, тӱви, тӱвалн;

лэты 'eszik' – лэва, лэватн, лэваты, лэви, лэвалн.

Passzív ragozás

Igei személyragok:

Sg.	1.	-айэм	Du.	1.	-аймэн	Pl.	1.	-айув
	2.	-айэн		2.	-айтэн		2.	-айты
	3.	-а		3.	-айңэн		3.	-айэт

пӧнты 'tesz, helyez'

Jelen idő

Sg.	Du.	Pl.
1. пӧнлайэм 'tétetem'	1. пӧнлаймэн	1. пӧнлайув
2. пӧнлайэн	2. пӧнлайтэн	2. пӧнлайты
3. пӧнла	3. пӧнлайңэн	3. пӧнлайэт

Múlt idő

Sg.	Du.	Pl.
1. пӧтсайэм 'tétettem'	1. пӧтсаймэн	1. пӧтсайув
2. пӧтсайэн	2. пӧтсайтэн	2. пӧтсайты
3. пӧтса	3. пӧтсайңэн	3. пӧтсайэт

туты 'hoz, visz'

Jelen idő

Sg.	Du.	Pl.
1. тулайэм 'vitetem'	1. тулаймэн	1. тулайув
2. тулайэн	2. тулайтэн	2. тулайты
3. тула	3. тулайңэн	3. тулайэт

Múlt idő

Sg.	Du.	Pl.
1. тусайэм 'vitettem'	1. тусаймэн	1. тусайув
2. тусайэн	2. тусайтэн	2. тусайты
3. туса	3. тусайңэн	3. тусайэт

A birtokos személyjelek és a tárgyas igei személyragok összehasonlító táblázata

Birtokos száma	Birtokos személye	Birtokos személyjelek	tárgyas igei személyragok	
		egyed számú birtok	egyed számú tárgy	
			az igeidő	
			mgh-s	msh-s
Sg.	1.	-эм, -ем	-эм	
	2.	-эн, -ен	-эн	
	3.	-эл, -л	-лы	-элы, -эллы
Du.	1.	-эмэн, -емэн	-эмэн	
	2.	-эн	-лэн	-элэн, -эллэн
	3.	-эн	-лэн	-элэн, -эллэн
Pl.	1.	-эв, -ев	-эв	
	2.	-эн	-лэн	-элн, -эллэн
	3.	-эл, -ел	-эл	

Birtokos száma	Birtokos személye	Birtokos személyjelek		tárgyas igei személyragok	
		kettős számú birtok	többes számú birtok	kettős és többes számú tárgy	
				az igeidő	
Sg.	1. 2. 3.	-һулам -һулан -һулал	-лам -лан -лал	mgh-s	mgh-s
				-лам	-элам, -эллам
				-лан	-элан, -эллам
Du.	1. 2. 3.	-һуламан -һулаэн, -лаэн -һулал, -һулаэн, -лаэн	-ләмэн -лән -лән	-ләмэн	-эләмэн, -эләмэн
				-лән	-элән, -эллэн
				-лән	-элән, - эллэн
Pl.	1. 2. 3.	-һулув -һулаэн -һулал	-лув -лән -лал	-лув	-элув, -эллиу
				-лән	-элән, -эллэн
				-лал	-эләл, -эллал

V. Igenevek

Főnévi igenevek

Képzője -ты, ez – az orosz szótári gyakorlatot követve – az ige szótári alakja. A képző előtt az állandó mássalhangzókapcsolatok egyszerűsödnek, pl. хула́тты 'hall', ка́шты 'keres', я́хты 'jár', во́шты 'bogyót gyűjt' stb. A főnévi igenév tovább nem toldalékolható. A mondatban lehet:

a/ alany: Ким э́тты ра́хл? 'Ki szabad menni?'

b/ tárgy: Ма ха́нты ясе́ң ута́лтэты ла́ңхэла́йм. 'Szeretnék megtanulni hantiul.'

c/ határozó: Ма хо́щаем мо́йла́ты ло́һтыя! 'Gyere hozzám vendégségbe!'

d/ összetett igealak része: ма́ты пита́лув 'adni fogunk'.

Melléknévi igenevek**A melléknévi igenevek személyjelezett alakjai****верты** 'csinál', **лойты** 'áll'*a) folyamatos melléknévi igenév***верты** 'csináló'

Sg.	Du.	Pl.
1. вертэм	1. вертэмэн	1. вертэв
2. вертэн	2. вертан	2. вертан
3. вертал	3. вертан	3. вертэл

*b) befejezett melléknévi igenév***верэм** 'megcsinált'

Sg.	Du.	Pl.
1. вермем	1. вермэмэн	1. вермев
2. вермен	2. верман	2. верман
3. вермал	3. верман	3. вермел

*a) folyamatos melléknévi igenév***лойты** 'álló'

Sg.	Du.	Pl.
1. лойтэм	1. лойтэмэн	1. лойтэв
2. лойтэн	2. лойтан	2. лойтан
3. лойтал	3. лойтан	3. лойтэл

*b) befejezett melléknévi igenév***лойэм** 'állt'

Sg.	Du.	Pl.
1. лоймем	1. лоймэмэн	1. лоймев
2. лоймен	2. лойман	2. лойман
3. лоймал	3. лойман	3. лоймел

A rendhagyó ragozású **мăты** 'ad', **туты** 'hoz', **йиты** 'jön', **лэты** 'eszik', igék folyamatos melléknévi igenévi alakja szabályosan képződik (megyegyezik a főnévi igenévi alakkal), a befejezett melléknévi igealak a felszólító módban is megjelenő töből képződik.

Főnévi igenév	Folyamatos melléknévi igenév	Felszólító mód Sg2	Befejezett melléknévi igenév
мăты 'ad'	мăты 'adó'	мия 'adj'	мийэм 'adott'
туты 'hoz'	туты 'hozó'	тыва 'hozz'	тывэм 'hozott'
йиты 'jön'	йиты 'jövő'	йова 'gyere'	йовэм 'jött'
лэты 'eszik'	лэты 'evő'	лэва 'egyél'	лэвэм 'evett'

A melléknévi igenevek személyjelezett alakjai*a) folyamatos melléknévi igenév***мăты** 'adó'

Sg.	Du.	Pl.
1. мăтэм	1. мăтэмэн	1. мăтэв
2. мăтэн	2. мăтан	2. мăтан
3. мăтал	3. мăтан	3. мăтэл

b) befejezett melléknévi igenév

мийэм 'adott'

Sg.	Du.	Pl.
1. миймем	1. миймемэн	1. миймев
2. миймен	2. мийман	2. мийман
3. миймал	3. мийман	3. миймел

Melléknévi igenevek személyjelezett alakjai locativusban

a) folyamatos melléknévi igenév

мāнты 'menő'

Sg.	1.	мāнтэмэн 'amikor megyek, menésemkor'
	2.	мāнтэнэн
	3.	мāнталэн
Du.	1.	мāнтэмэнэн 'amikor mi ketten megyünk'
	2.	мāнтанэн
	3.	мāнтанэн
Pl.	1.	мāнтэвэн 'amikor megyünk, menésünkör'
	2.	мāнтанэн
	3.	мāнтэлэн

b) befejezett melléknévi igenév

мāнэм 'ment'

Sg.	1.	мāнмемэн 'mentemben'
	2.	мāнменэн
	3.	мāнмалэн
Du.	1.	мāнмэмэнэн 'amikor mi ketten mentünk'
	2.	мāнманэн
	3.	мāнманэн
Pl.	1.	мāнмевэн 'mentünkben'
	2.	мāнманэн
	3.	мāнмелэн

Határozói igenevek

A határozói igenév képzője: -ман: верты 'csinál' – верман, шушты 'megy'– шушман, лявэтты 'szitkozódik'– лявэтман, хухэлты 'fut'– хухэлман ... A határozói igenév fő funkciója a cselekvés módjának kifejezése: лойман вератл 'állva dolgozik, омэсман вератл 'ülve dolgozik'

Igeköтők

нōх 'fel' – нōх килты 'felkel', нōх лойты 'feláll', нōх хухты 'felmászik' нōх амэтты 'megöri', нōх питты 'legyőz', нōх пурлэты 'elrepül';
ил 'le'– ил ōлты 'lefekszik', ил омэсты 'leül', ил ōхэлты 'leszáll', ил пайэтты 'leejt', ил рākэнты 'leesik', ил питты 'elesik, veszít';
лāп 'be' – лāп петты 'bezár', лāп сэкты 'beüt', лāп тухэрти 'becsuk', лāп лакты 'betakar', лāп мāнты 'elveszti az eszméletét';
пелки 'szét, ki'– пелки пūшты 'kinyit', пелки эвэтты 'szétvág';
ēхи 'be, haza'– ēхи лэты 'megesz', ēхи лōнты 'bemegy a házba';
ким 'ki' – ким этты 'kimegy', ким мāнты 'kimegy', ким эсэлты 'kienged', ким вōшкэты 'kidob';
нык 'le a vízre'– нык мāнты 'lemegy a partra', нык хухэлты 'lefut, elfut a háztól', нык шушты 'ellép';
ўты 'fel a partra'– ўты мāнты 'elmegy a parttól, a faluba' ўты хухэлты 'felszalad';
лакки (пава) 'darabokra' – лакки шўкатты 'széttör', лакки лосэтты 'szétszed', лакки мāншиты 'széttép', лакки ўты 'szétszed', пава сэкты 'szétver (apróra)';
еллы – 'tovább, messzire' еллы ватты 'előre néz', еллы шушты 'továbbmegy', еллы нумэсты 'továbbgondol';
ēхлы 'vissza, hátra'– ēхлы ватты 'visszanéz', ēхлы шушты 'hátralép', ēхлы нумэсты 'elgondolkozik, emlékezik';
ēлта 'hátról' – ēлта нухэлты 'utólér', ēлта катэлты 'hátról elkap';
мōхты 'át, keresztül' – мōхты пōрэтты 'átlyukaszt';
хōл 'el, le'– хōл ўты 'elvesz', хōл эхты 'levesz', хōл лўттэты 'véletlen elenged';
йха 'össze'– йха пōнты 'összerak', йха сэкты 'összeüt', йха верты 'egyesít', йха мāнты 'összeházasodik', йха ярты 'összeköt'.

Határozószók

1. Helyre utaló határozószók:

a) Hol kérdésre válaszoló (locativusi) határozószók: тата 'itt', тўта 'ott', камән 'kint', нумән 'fent', хўвән 'messze' stb.

b) Hova kérdésre válaszoló (lativusi) határozószók: ты 'ide', тۆхы, щи 'oda', еллы 'tovább', хўва 'messzire' stb.

c) Honnan kérdésre válaszoló (ablativusi) határozószók: камәлта 'kintről', нумәлта 'fentről', намәлта 'a partról'

2. Minőséget kifejező határozószók: яма 'jól', атма 'rosszul' stb.

3. Időt kifejező határozószók: ин 'most', интам 'éppen most', сопа 'hamarosan', хәлэвәт 'holnap' stb.

VIII. Névtók

A *елни* 'elülső rész' tőből képzett névtók személyragozott alakjai

Lativusi 'elé'

Sg.	Du.	Pl.
ма елпема 'elém'	мин елпемана	мўң елпева
наң елпена	нын елпена/ елпана	нын елпена/ елпана
лўв елпела	лын елпена/ елпана	луй елпела

Locativusi 'előtt'

Sg.	Du.	Pl.
ма елпемән 'előttem'	мин елпемән	мўң елпевән
наң елпенән	нын елпанән	нын елпенән
лўв елпелән	лын елпанән	луй елпелән

A *таклы* 'nélkül' névtó személyragozott alakjai (latívusraggal)

Sg.	Du.	Pl.
ма такләма 'nélkülem'	мин такләмна	мўң такләва
наң такләна	нын таклана	нын таклана
лўв такләла	лын таклана	луй такләла

Névtók határozóragos alakjai

Szótő	Lativus	Locativus
ўтпи 'széle'	пәсан ўтпия 'asztalra'	пәсан ўтпийән 'asztalon'
елпи 'eleje'	пõх елпия 'fiú elé'	пõх елпийән 'fiú előtt'
илпи 'alja'	тәхты илпия 'prém alá'	тәхты илпийән 'prém alatt'
йõпи 'hátlja'	кайәк йõпия 'hajó után'	кайәк йõпийән 'hajó mögött'
лыппи 'belseje'	хот лыпия 'házba'	хот лыпийән 'házban'
нўмпи 'fölső része'	пәләң нўмпия 'felhő fölé'	пәләң нўмпийән 'felhő fölött'
сай 'mögé'	пыхәр сая 'sziget mögé'	пыхәр сайән 'sziget mögött'
эалты 'felszíne'	хõр эалтия 'fedélzetre'	хõр эалтийән 'fedélzeten'

Hanti–magyar társalgás

1. Үщә ясәң, уйтантәпса

Үщә ула!
 Үщә улаты!
 Нәң нәмен мүй?
 Ма нәмем ...
 Ма опрашнәмем ...
 Хõта нәң уллән?
 Хõта нын улләты?
 Мәты мүй элты нәң ёхәтсән?
 Мәты куҕн нәң уллән?
 Мәты вошн нын улләты?
 Аңта, ма тәм/ тӯм вошн улләм.
 Хõта нәң ши елпийн усән?
 Ма куҕн ши елпийн усәм.
 Хун нәң ёхи мәнлән?
 Нәң ёхи мәнлән?
 Хõта нәң холсән?
 Тәм, ма лухсәм, лӯв нәмәл ...
 Хõты яхсән?
 Яма ёхәтсән?
 Ма рутлам хõща улләм.
 Ма гõстиницайн улләм.
 Хõты верлан мәнләт?
 Ма яма (атмаш) улләм.
 Ма хõщәем мойләты лõңтыя!
 Лõңты рәхл?
 Ким этты рәхл?
 Лõңа, лõңа!
 Лõңатән, лõңатән!
 Лõңаты, лõңаты!
 Эңхәсыя, опса!
 Ты/ тõхи опса!
 Нәң мәнәм яста...

Köszönés, ismerkedés

Szervusz, légy üdvözölve!
 Szervusztok, legyetek üdvözölve!
 Mi a neved?
 A nevem ...
 A családnevem ...
 Hol laksz?
 Hol laktok?
 Honnan (= milyen földrõl) jöttél?
 Melyik faluban laksz?
 Melyik városban laktok?
 Nem, én éppen/abban a városban lakom.
 Hol laktál eddig?
 Eddig falun laktam.
 Mikor mész haza?
 Hazamész?
 Hol szállsz meg?
 Ez a barátom, a neve ...
 Hogy utaztál?
 Jól utaztál?
 Rokonoknál lakom.
 Szállodában lakom.
 Hogy vagy (hogy mennek a dolgaidd)?
 Jól (rosszul) vagyok.
 Gyere hozzám vendégségbe!
 Be szabad menni?
 Ki szabad menni?
 Gyere csak be!
 Gyertek csak be (ketten)!
 Gyertek csak be (sokan)!
 Vetkõzz le, ülj le!
 Ülj ide/oda!
 Mond el nekem...

Мәнәм лавла!
 Ма хõщәем лõңтыя!
 Хәлэвәт ма хõщәем лõңтыя!
 Ма хәлэвәт әт верәтләм.
 Пумашипа.
 Сора кеша па ям ула!
 Па ям ула!
 Па уйтантәпса унты!
 Яма мәнаты!
 Ямән яңхаты!
 Рутлана айкел тӯва!

Várj meg!
 Gyere be hozzám!
 Holnap gyere el hozzám!
 Holnap nem tudok.
 Köszönöm.
 A közeli viszontlátásig!
 Viszontlátásra!
 A viszontlátásig!
 Jó utat!
 Jó utazást!
 Add át üdvözetemet a rokonaidnak!

2. Ясәң

Мәты ясәңән нәң хошлән пõtәрты?
 Нәң ханты ясәңән хошлән пõtәрты?
 Ма ханты ясәңән еша хошләм пõtәрты.
 Ма ханты ясәңән әт хошләм пõtәрты.
 Нәң ханты ясәң уйтлән?
 Ма ханты ясәң яма уйтләм.
 Ма ханты ясәң утәлтәты ләңхәлайәм.
 Ши ясәң ма әт уйтләм.
 И пӯш па яста!
 Мәнәм õша пайтсән?
 Аңта, ма нәңен õша әт пайтсәм.
 Тәм ясәң ханты ясәңән хõты питл?
 Пõtәрта айәлташәк!
 Мүй әлты лӯв пõtәрл?
 Нәң мүйсар ясәңән пõtәрты хошлән?
 Нәмәлты па ясәң ма әт уйтләм.
 Щит ханты ясәңән мүй щирн питл?
 Па хон пеләк ясәңән хошлән пõtәрты?
 Мәты хон пеләк ясәңән пõtәрлән?
 Ма пõtәрләм немәш/ ангол/
 маляр/ финн ясәңән.
 Ма пиләмн ханты ясәңән пõtәрта!

Nyelv

Milyen nyelven tudsz beszélni?
 Tudsz hantiul beszélni?
 Kicsit tudok hantiul beszélni.
 Nem tudok hantiul beszélni.
 Tudsz hantiul?
 Jól tudok hantiul.
 Szeretnék megtanulni hantiul.
 Nem tudom ezt a nyelvet.
 Mondd még egyszer!
 Megértettél?
 Nem, nem értettelek meg.
 Hogyan lesz ez a szó hantiul?
 Beszélj lassabban!
 Mirõl beszél?
 Milyen nyelven tudsz beszélni?
 Semmilyen más nyelvet nem ismerek.
 Hogyan lesz ez hantiul?
 Tudsz idegen nyelven beszélni?
 Milyen idegen nyelven tudsz beszélni?
 Beszélek németül/ angolul/
 magyarul/ finnül.
 Beszélj velem hantiul!

3. Нүпэт, рутлам**Életkor, rokonság**

Хун нăҗ сэма питсэн?	Mikor születettél?
Нăҗ хоят тайлэн?	Te férjnél/nős vagy?
Ма хоят тайлэм.	Én férjnél/nős vagyok.
Ма хоят ат тайлэм.	Nincs férjem/feleségem.
Нăҗ утша уллэн?	Egyedül élsz?
Ма утша уллэм.	Egyedül élek.
Нăҗ опи, яй тайлэн?	Nénéd, bátyád van?
Ма семьяем ун.	Nagy a családom.
Семьяевэн яҗ хоят уллүв.	A családukban tízen vagyunk.
Ма кат яй тайлэм.	Két bátyám van.
Ма хут опи тайлэм.	Hat nővérem van.
Хота нăҗ иймен рупэтл?	Hol dolgozik a feleséged?
Ма ийдем лапкайэн рупэтл.	A feleségem boltban dolgozik.
ашкулайн / институтэн	iskolában / intézetben
утхотэн / леккар хотэн	az önkormányzaton / kórházban
Мүй иймен рупитл?	Mit dolgozik a feleséged?
Ма ийдем – утэлтэты нэ.	A feleségem tanítónő.
мис пусты нэ / няврэм шавиты нэ	fejőnő / nevelőnő
нэпек хашты нэ / леккар ими	írónő / orvosnő
Хота нăҗ ийкен рупитэл?	Hol dolgozik a férjed?
Ма ийкем – тащ шавиты ху.	A férjem réntenyésztő.
хўл велты ху / вой велты ху	halász / vadász
няврэм утэлтэты хоят	tanár
хот верты (омэсты) ху / леккар ики	építőmunkás / orvos
Нын няврэм тайлэтэн?	Van gyermeketek?
Мин и пōх па кат эви тайлэмэн.	Egy fiunk és két lányunk van.
Пōхэн нэмэл мүй?	Hogy hívják a fiadat?
Пōхэм нэмэл Таньла.	A fiamat Dánielnek hívják.
Пōхэна кāmэн тāl?	Hány éves a fiad?
Пōхэма хус тāl.	A fiam húsz éves.
Эвен нэмэл мүй?	Hogy hívják a lányodat?
Эвем нэмэл Натали.	A lányomat Nataliának hívják.
Ма хōлна анти / ащи тайлэм.	Van még anyám/apám is.
яй / опи (ун, кўтэп)	bátya / nővér (idősebb, középső)
унанти / унащи	apai nagyanya / apai nagyapa

антими / ащики	anyai nagyanya / anyai nagyapa
хилы	unoka
веҗ / мень / āньхи	vő / meny / ány, mostohaanya
пōх / эви (ай, ун) / няврэм	fiú / lány (kicsi, nagy) / gyerek
Тām ма ийдем / ийкем.	Ez a feleségem / férjem.
Тām ма няврэмлам / рутлам.	Ezek a gyermekeim / rokonaim.

4. Хот**Ház**

Мāты хотэн нăҗ уллэн?	Melyik házban laksz?
Ма тām ялэп, ун хотэн уллэм.	Én ebben az új, nagy házban lakom.
Ма вош кўтэпэн уллэм.	Én a város közponjában lakom.
Āнта, ма уйэм олэҗн уллэм.	Nem, én a város szélén lakom.
Мāты эташэн нăҗ уллэн?	Hányadik emeleten laksz?
Ма олэҗ эташэн уллэм.	Az első szinten lakom.
Ма кимэт эташэн уллэм.	A második szinten lakom.
Ма хулмэт эташэн уллэм.	A harmadik szinten lakom.
Нăҗ хўв уллэн тām хотэн?	Régóta laksz ebben a házban?
Ма тām хотэн энэпсэм.	Én ebben a házban nőttem föl.
Ма хотэм рупатаем пўҗэлн ул.	A házam közel van a munkahelyemhez.
Ма хотэм сыйлы тāхайн ул.	A házam csöndes utcában van.
Хота нăҗ няврэмлан уллэт?	Hol laknak a gyermekeid?
Лый лўв хотлалн уллэт.	A saját házukban laknak.
Ма лухсэм хот кāшл.	A barátom lakást keres.
Лўв касэлты лāҗхал.	El akar költözni.

5. Анэт па лэтōтэт**Edények és ételek**

Тām мўҗ лэты хотэв.	Ez a mi ebédlőnk (konyhánk).
Тām пāсан элты мўҗ шай йищлүв.	Ennél az asztalnál isszuk a teát.
Нăҗ опса!	Ülj le!
Ма ин шай кавэрлэм.	Rögtön főzök teát.
Па шай йищлэмэн.	És teát iszunk.

Пăсанэн омэслэт ...	Az asztalon van:
шайан	teáscsésze
няньан	kenyérkosár
мисвöйан	vajtartó
хўван	tál
саккаран	cukortartó
Ма нынан латн лапэтлэлам.	Levessel kínállak benneteket.
Ма тăмхăтл лэшатсэлам ...	Ma készítettem:
воньщэмöт	bogyót
тöлх	gombát
Ма мöлхатл нёхи кавэрсэм.	Tegnap húst főztem.
Ма ин кавэрлэм...	Most főzök:
шай	teát
хўл	halat
Алэңсăхат хошик йишлүв.	Reggel hallevest eszünk.
Ма антем эплэң щанька верл.	Az anyám finom lángost süt.
Эвем хўл шарэтл.	A lányom halat főz.
Юва, опса шай йишлэмэн.	Gyere ide, ülj le teázni.
Нăңен мўйхөрпи шай пöнты?	Milyen teát töltssek neked?
Мăнэм ухэл шай пöна!	Nekem gyenge teát tölts!
кўл шай	erős teát
мис йик пилн	tejjel
Пумащипа, шайен ям ус.	Köszönöm, finom volt a tea.
Мия мăнэм нялы	Adj nekem kanalat
кеши	kést
ăстакан	poharat
кеван	üveget
мўвăңан	cserépedényt
шайанпўш	csészealjat
шайпўт	teáskannát
Ма ин анлам лёхэтлэм.	Elmosom az edényeket.
Пумащипа лэтöтэн эплэң	Köszönöm, az étel finom
каврэм	forró
потэм	hideg
сöлаң	sós
кўтрэң	csípős

6. Лэтöт лапкайэн

Élelmiszerboltban

Мăнэм лапкая яхты мосл.	Boltba kell mennem.
Хöта лэтöт лапка ул?	Hol van az élelmiszerbolt?
Хун лапка пелки пўшла?	Mikor nyit ki a bolt?
Лапка яң щосн пелки пўшла.	A bolt tízkor nyit ki.
Хун лапка лăп петла?	Mikor zárják a boltot?
Лапка вет щосн лăп петла.	A boltot ötkor zárják.
Лапка щўтщэты хăтэлн а́т рупитл.	A bolt ünnepnapon nincs nyitva (nem dolgozik).
Ўща улаты!	Jónapot!
Мўй нăң лутты лăңхăлайн?	Mit akarsz venni?
Ма ... лăңхăлайэм луттыя	Szeretnék vásárolni ...
кăт нянь	két kenyeret
питы нянь	fekeete kenyeret
нöви нянь	fehér kenyeret
кила шуп вöй	fél kiló zsírt
и кила саккар	egy kiló cukrot
кăт кила сöл	két kiló sót
нăл кила мав	négy kiló édességet
кила нёхи	egy kiló húst
кила ўлы нёхи	egy kiló rénszarvashúst
кила мис нёхи	egy kiló marhahúst
хут кила хўл	hat kiló halat
кăт кила сăрх	két kiló szarashalat
хулэм кила мевты	három kiló ónos jászt
и сух	egy tokhalat
хулэм мöхсăң	három mukszunt (lazacot)
лапэт кила пўлька лат...	hét kiló lisztet
Хöлна мăнэм мосл лутты ...	Még kell vennem ...
и кила хўлвöй	egy kiló halzsírt
Мöлты хöлна лутты лăңхăлайн?	Akarsz még valamit vásárolni?
Мăнэм нэмалты па а́т мосл.	Nincs másra szükségem.
Мосăң мöлты па ўлэн?	Lehet, hogy veszel még valamit?
А́нта, мăнэм па а́т мосл.	Nem, más nem kell.
Мўйарат мăнэм мосл сöхэптэты?	Mennyit kell fizetnem?
Нăңен мосл сöхэптэты...	Neked fizetned kell...

...аратэлн – щѳрѳс сѳлкува.
Пумащипа.
Нѳѳен пумащипа.
Па ѳм ула.

...összesen – ezer rubelt.
Köszönöm.
Én köszönöm neked.
Viszontlátásra.

7. Сѳх лапкаѳн

Áruházban

Хѳта сѳх лапка ул?
Тѳта ванѳн ул.
Мѳнѳм мосл лутты ...
рыщна сопек
кащ
хошѳм ху ернас
хѳрам ѳхшам
сѳвѳм миѳ
Мѳѳ лѳват сопек мосл?
Хѳльмаѳ ветмѳт размер сопек.
Нѳѳен рѳхѳл ки, луты.
Артѳлыты рѳхѳл?
Рѳхѳл.
Шек ѳм. Ма лутлѳм.
Щѳлта па аля...
ху/ики хоптан
щѳшкан
Лутлѳн?
Лутлѳм, лутлѳм.

Hol van a ruházati bolt?
Itt közel van.
Kell vennem ...
gumicsizmát
nadrágot
meleg férfiinget
szép kendőt
kötött sapkát
Milyen méretű csizma kell?
Harmincötös csizma.
Ha jó neked, vedd meg.
Felpróbálhatom? / Szabad felpróbálni?
Igen. / Szabad.
Nagyon jó. Megveszem.
Aztán mutass még...
férfikabátot
szövetet
Megveszed?
Meg, meg.

8. Мойлѳпсайѳт

Ajándékok

Ма мойлѳпса лутты ѳтщилѳм.
Тѳм щѳс ватты рѳхл?
Алялѳн хѳты лѳв рупѳтл.
Щѳсѳн ѳм, тѳрлы рупитл.
Мѳнѳм мосл лутты ...
ѳхшам

Ajándékot szeretnék vásárolni.
Megnézhetem ezt az órát?
Mutassa meg, hogy működik.
Jó óra, pontosan jár.
Vásárolnom kell ...
kendőt

щѳшкан
ѳттѳт
Хѳта няврѳм ѳттѳт тыныла?
Мѳнѳм али.
Няврѳм ѳттѳт тѳта тыныла.
Мѳѳ лѳват няврѳма?
Няврѳмема кѳт тѳл.
Ванта тѳм нѳрѳмн.
Тынѳл мѳѳ тѳм ѳттѳтѳн?
Тынѳл ...
сот сѳлкува
щѳрѳс форинт
Тѳм ѳттѳт пѳха рѳхѳл?
Хѳлта ѳх сѳхѳптѳты?
Тѳта, ѳх сѳхѳптѳты тѳхайн.

szövetet
játékot
Hol árulják a gyermekjátékokat?
Mutasd meg.
A gyermekjátékot ott árulják.
Milyen idős gyereknek?
A gyermekek két éves.
Nézd meg ezen a polcon.
Mibe kerül ez a játék?
Az ára ...
száz rubel
ezer forint
Ez a játék való fiúnak?
Hol kell fizetni?
Ott, a kasszánál.

9. Лѳккар хотн

Kórházban

Мѳѳн кѳши?
Хун нѳѳ кѳшаѳа ѳисѳн?
Ма кѳшаѳа ѳисѳм ...
тѳмхѳтл
мѳлхѳтл
тѳта ванѳн
хѳвн
Хѳты нѳѳ ѳисѳн?
Ма ищкийн потсайѳм.
Ма ѳхѳм кѳши.
Ма хѳнѳм кѳши.
Ма сѳмѳм кѳши.
Ма пѳѳкем кѳши.
Ма пѳлѳм кѳши.
Ма мѳхлѳм кѳши.
Ма лавѳртѳн лаллѳм.
Ма шек хуллѳлѳм.
Вѳѳѳпты ѳт верѳтлайѳм.

Mid fáj?
Mikor betegedtél meg?
... betegedtem meg.
ma
tegnap
nemrég
rég
Mi történt?
Megfáztam.
Fáj a fejem.
Fáj a gyomrom.
Fáj a szívem.
Fáj a fogam.
Fáj a fülem.
Fáj a májam.
Nehezen lélegzem.
Nagyon köhögök.
Nem tudok aludni.

Ма кўрлам кәшет.	Fáj a lábam.
Леккар хота олты мосл.	Be kell feküdni a kórházba.
Ма няврәмем кәшаңа йис.	A gyermekem megbetegedett.
Лүвел ватты мосл.	Meg kell vizsgálni.
Хун ма ёхи эсәллайәм?	Mikor engednek haza?
Мәнәм пөртон мосл.	Gyógyszerre van szükségem.
Мәты аптека пелки ул?	Melyik patika van nyitva?
Ох кәши пөртон мия.	Adj gyógyszert fejfájásra.
Хәтл кәт пүш ләты мосл	Naponta kétszer kell bevenni
тәм пөртон.	ezt a gyógyszert.
Тәм эл нёсәтты пөртон.	Ez kenőcs.
Күрән ёвәрти мосл.	A lábadat be kell kötni.
Леккар хота па ёхта ...	Gyere vissza a kórházba ...
хәлэвәт	holnap
пахәтл	holnapután
Сора түмтака йова!	Jobbulást kívánok!

10. Утәлтәты вер

Tanulás

Хөта нәң утәлтәлән?	Hol tanulsz?
Ма ашкулайән утәлтәләм	Iskolában tanulok
училищайән	szakiskolában
университетән ...	egyetemen
Хөты утәлтәты веран ләщатман ул?	Milyen az oktatás helyzete?
Утәлтәты верәв йма ләщатмән ул.	Nálunk az oktatás helyzete jó.
Утәлтәты верәв атмәщ ләщатмән ул.	Nálunk az oktatás helyzete rossz.
Хәнты ясәң ашкулайн утәлтәлты?	Tanultok hantiul az iskolában?
Мүң ашкулаевн ханты ясәң...	Iskolánkban hanti nyelvet...
утәлтәла	tanítanak
әт утәлтәла	nem tanítanak
Хөйн ханты ясәң утәлтәлайты?	Ki tanítja a hanti nyelvet?
Мүй нәмәл утәлтәты нәңән?	Hogy hívják a tanármt?
Лүв нәмәл ...	...-nak hívják.
Па хон пеләк ясәң утәлтәты?	Tanultok idegen nyelveket?
Па хон пеләк ясәң утәлтәлув.	Tanulunk idegen nyelveket.
Па хон пеләк ясәң әт утәлтәлув.	Nem tanulunk idegen nyelveket.

Хун утәлтәты пөра питцийл?	Mikor kezdődik a tanév?
Утәлтәты пөра сүсн питцийл.	A tanév ősszel kezdődik.
Хун утәлтәты пөра етшийл?	Mikor ér véget a tanév?
Утәлтәты пөра етшийл ...	A tanév befejeződik ...
лүңән	nyáron
сүсән	ősszel
товийән	tavasszal
тәлән	télen
Шүтцәты пөра нявремәт тайләт?	Van szünetük a gyerekeknek?
Лый шүтцәләт ...	Ők pihennek...
лүңән	nyáron
сүсән	ősszel
товийән	tavasszal
тәлән	télen
Мәты ашкулайән утәлтәлән?	Melyik iskolában tanulsz?
Кимет ашкулайән утәлтәләм.	A kettes számú iskolában tanulok.
Кәмн няврәм классән?	Hány gyerek van az osztályban?
Классәвн хус няврәм.	Az osztályunkban húsz gyerek van.
Ашкулаен ләты хот тайәл?	Van ebédlője az iskolátoknak?
Ашкулаев ләты хот тайәл.	Az iskolánkban van ebédlője.
Щита эпләң ләтөт верла.	Ott finom ételt készítenek.
Мәты вошән нәң утәлтәлән?	Melyik városban tanulsz?
Пөхәм тәм пүш ашкулая мәнс.	A fiam most ment iskolába.
Эвем тунял ашкула етшийс.	A lányom tavaly fejezte be az iskolát.
Лүв ин университетн утәлтыйәл.	Egyetemen tanul.
Лүв йма утәлтыйәл.	Jól tanul.
Пөхәм леккара утәлтыйәл.	A fiam orvosnak tanul.
Лүв еллы ләңхал утәлтәтыя.	Tovább akar tanulni.
Лүв ясәңәт питл утәлтәтыя.	Nyelveket fog tanulni.

11. Тащхотән йхты вер

Réntartás

Нын хөятлән тащхотән йхләт?	A ti rokonaitok járnak a rénekkal?
Мүң хөятлув тащхотән йхләт.	A mi rokonaink járnak a rénnýákkal.
Хөта ўлы тайты хөятәт улләт?	Hol laknak a rénpásztorok?
Лүв ўлы хотән улләт.	Sátrakban laknak.

Камн хөят бригадайн?	Hány ember van egy brigádban?
Тащэн муйарат ұлы?	Hány rén van egy nyájban?
Муйән ұлы катәлла?	Mivel fogják a réneket?
Ўлы тынщаңен катәлла.	A réneket pányvával fogják.
Холта нөх кирла ұлы?	Hova fogják be a réneket?
Ўлы ухла кирла.	A réneket szánba fogják be.
Камән ұлы ухла кирла?	Hány rént fognak be a szánba?
Ухла кәт (хуләм) ұлы кирла.	Két (három) rént fognak be a szánba.
Лұңән нәл ұлы и ухла кирла.	Nyáron négy rént fognak egy szánba.
Ўләт муй ләләт?	Mit esznek a rének?
Ўләт ... ләләт.	A rének ... esznek.
нәта	zuzmót
пөрвой	zöld hajtásokat
төрн	füvet
төлх	gombát
Муй ұлы сөх элты ётла?	Mit varnak a rénbőrből?
Ўлы сөх элты ... ётла.	Rénbőrből ... varnak.
сәх	bundát
молщаң	malicát
күвш	csuklyás bundát
Ўлы кепл элты ... ётла.	Rénlábbőrből ... varnak.
вай	csizmát
пурка	városi csizmát
хәнши	díszeket
Ўлы вешсөх элты ... ётла.	Rénhomlok bőrből ... varnak.
вай хыр	cipőzsákot
Ўлы нёхи элты лат кавәрла.	A rénhúsból levest főznek.
Муй ширн ұлы нёхи ләщатла?	Hogy készítik a rénhúst?
Ўлы нёхи кавәрла,	A rénhúst megfőzik,
софәлла,	szárítják,
потәлтәла.	megfagyasztják.

12. Вой велпәсләты щир

Vadászat

Хун тови вой велты пөра питл?	Mikor kezdődik a tavaszi vadászat?
Май тыләщн.	Májusban.
Хун сүсн вой велты пөра питл?	Mikor kezdődik az őszi vadászat?
Сентябрь тыләщн.	Szeptemberben.
Хөта лицензия мәла?	Hol adják ki a vadászati engedélyt?
Тұта, көнтора хөща.	Ott, az irodában.
Хөта көнтораен ул?	Hol van az iroda?
Рознина улица хөща.	A Roznyin utcában.
Муй хөрпи вой рәхәл эсәлты?	Milyen vadat szabad lőni?
Муй арат вой рәхәл велты?	Hány vadat szabad lőni?
Холта нәң ащен мәнс?	Hova ment az apád?
Ащем вой велты мәнс.	Apám vadászni ment.
Лүв хой пилн мәнс?	Kivel ment el?
Лүв яием пилн мәнс.	Ő a bátyámmal ment el.
апщем	az öcsémmel
веңем	a vőmmel/sógorommal
луксәм	a barátommal
Утләнән муй хөрпи ут войәт улләт?	Milyen állatok élnek az erdeitekben?
Утлувн ... улләт.	Az erdeinkben ... él.
өхсарәт	róka
шоврәт	nyúl
лэпкәт	sarki róka
лолмахәт	rozsomák
нөхсәт	nyest, nyuszt
мойпәрәт	medve
күрәң войәт	jávorszarvas
сосәт	hermelin
лаңкет	mókus
күшарәт	csíkos evet
ўлы пөрты войәт	farkas
Ёханләнән муй хөрпи йик войәт улләт?	Milyen állatok élnek a folyóitokban?
Ёханлувн улләт ...	Folyóinkban ... él.
өнтатрәт	pézsmapocok
йик войәт	hód

Утлэнэн мүй хөрпи төхлэнэ войэт уллэт?

Milyen madarak élnek az erdeitekben?

Утлуви тэмэц төхлэнэ войэт ... уллэт. Az erdeinkben ... él.

лүкэт	siketfajd
пойтэкэт	hófajd
күтрэт	nyírfajd
васэт	vadkacsa

Мүйэн нын вой веллэты?

Mivel vadásztok (öltök állatot)?

Мүн ... вой веллуви.

Mi ... vadászunk.

пёшканэн

puskával

карсэсыйн

vascsapdával

йохсэсыйн

facsapdával

Хойишн лыс пёнлуви.

Néha hurkot állítunk.

13. Хүл велпэслэты шир

Halászzati módok

Мүй ёханэт нын хойшайэн уллэт?

Mely folyók vannak a vidéketeken?

Мүвевн тэлыя ёхан ул, шит...

Felénk olyan folyók vannak, mint...

Ас

Ob

Щаня

Szinja

Нёсьёхан

Nyoszjogan

Сак ёхан

Szigva

Хун па хёта велпэслэты?

Mikor és hol halásztok?

Лүнэн Асэн велпэслэлуви.

Nyáron az Obon halászunk.

Щита мёхсё, үш, сүх ул.

Ott mukszun, nyelmalazac, tokhal van.

Йик ун пёрайн лорн велпэслэлуви.

Ha magas a víz, a tavakon halászunk.

Щаня ёханэн ищи арсыр хүл ул.

A Szinjaban is sokféle hal van.

Щита уллэт ...

Ott van ...

сортэт

csuka

мевтэт

ónos jász

сёрхэт

szarah

Мүйэн нын хүл веллэты?

Mivel fogjátok a halat?

Мүн холэпэн хүл веллуви.

Mi hálóval fogjuk a halat.

И холпа мүйарат хүл хойл?

Hány hal kerül egy hálóba?

И холпа ян - хус хүл хойл.

Egy hálóba tíz-húsz hal akad bele.

Хойэн нән нётлайэн?

Ki segít neked?

Ма няврэламэн нётлайэм.

A gyermekeim segítenek.

Мүн хүллуви эплэжэт.

A mi halunk jóízű.

Хүл элты мүй верла?

Mi készül a halból?

Хүл элты ... верла.

A halból ... készül.

шумэх

sumah (szárított, füstölt hal)

хүлвёй...

halzsír...

Мүйэн ёхан хүват яхлэты?

Mivel jártok a folyón?

Ёхан хүват моторэн хопэн яхлуви.

A folyón motorcsónakkal járunk.

Мүйн Щаня элты Аса касэллэты?

Mivel költöztök a Szinjáról az Obra?

Аса хёраң каякн касэллуви.

Az Obra kajütös csónakkal költözzünk.

Хун нын Аса касэллэты?

Mikor költöztök az Obra?

Аса товийэн касэллуви.

Tavasszal költözzünk az Obra.

Хун нын Щаня касэллэты?

Mikor tértek vissza a Szinjára?

Сүсэн мүн ёхана касэллуви.

Ősszel térünk vissza a Szinjára.

Холта нын сүсн касэллэты?

Hova költöztök ősszel?

Сүсэн курлува касэллуви.

Ősszel a falunkba költözzünk.

Мүйарат нын Щаняйн уллэты?

Meddig vagytok a Szinján?

Щаняйн тал хүват уллуви.

Egész télen a Szinján vagyunk.

Щита нын мүй верлэты?

Mit csináltok ott?

Щита мүн ищи хүл веллуви.

Ott is halászunk.

Холна мүн вой веллуви.

Vadászunk is.

14. Энэмты өтэт

Növényvilág

Нын мүвлэнэн унтэт уллэт?

Van a vidéketeken erdő?

Мүн мүвлувэн ут уल्या.

Elég sok erdőnk van. / Bőven van erdőnk.

Мүй йохэт щита энэмлэт?

Milyen fa nő benne?

Утэн ... энэмлэт.

Az erdőben ... nő.

сүмтэт

nyírf

хулэт

lucfenyő

уншет

erdei fenyő

наңкэт

vörösfenyő

нохэр йохэт

cirbolyafenyő

пашар йохэт

berkenye

хашэт

fűzfa

Кевэн кәрмас йох энэмл.

Az Urálban vörösfűz nő.

Мүң утлуван тэлыя вонщэмөт.
Ёхэмэн ... энэмл.

ўрты вонщэмөт
сэвэпса
апрых

Утэн ай мурэх энэмл.
Калжэтан хомэсрых ул.

Асэн шупши ар.

Мүң рых вошлув ...

лүңэн
сүсэн

Утлуван лыптэт энэмлэт.

Az erdeinkben sok bogyó nő.
A fenyőerdőben ... nő.

vörösáfonya
feketeáfonya
hamvasáfonya

A vegyes erdőben számóca nő.

A mocsarakban tőzegáfonya van.

Az Ob mentén sok feketeribizli van.

Mi ... gyűjtünk bogyót.

nyáron
ősszel

Az erdőben sok virág nő.

15. Вошэн

Няң хүвэн ты ёхэтсэн?
Анта, тата ванэн ты ёхэтсэм.
Хёта аптобус лойэлэты таха?
Тўта, юш пўнэлэн.

Хёта лэтёт лапка ул?

Лэтёт лапка тўм вош хулэн ул.

Мянэм ёхи мянты юш алялэн?

Маты аптобусэн няң хёшаен рэхэл ёхэтты?

Ветмет аптобусэн.

Мўйн аэропорта мянла?

Аэропорта туп аптобусэн мянла.

Хёта Торум-маа музей ул?

Щи музей Рознина улицайэн ул.

Ма хёл тапсэм.

Мянэм нёталэн.

Мянэм юш алялэн.

A városban

Régen jöttél ide?

Nem, nemrégén jöttem.

Hol van az autóbuszmegálló?

Ott, az út mellett.

Hol van az élelmiszerbolt?

Az élelmiszerbolt abban az utcában van.

Megmutatod a hazafelé vezető utat?

Milyen autóbussszal lehet hozzád menni?
Az ötös autóbussszal.

Az ötös autóbussszal.

Mivel lehet a repülőtérré menni?

A repülőtérré autóbussszal lehet menni.

Hol van a Torum Maa múzeum?

Ez a múzeum a Roznyin utcán van.

Eltévedtem.

Segítsetek nekem.

Mutasd meg az utat.

16. Ўрокэн

Ўша улаты!

Класса лёжаты!

Уласа ил опса!

Нэпекан пўншалэн!

Задание лўнталэн!

Тетрадылена ханшалэн!

Яма хулэнтаты!

Няң яста!

Ин лўв ат ястыйл!

И пўш па ястаты!

Лўвел хулэтлэв!

Ин ялэп тема хашлув!

Щи задания ёлэн вералэн!

Там ясчэт оша пёналн!

Там ясчэт нумман таялн!

Az órán

Szervusztok!

Gyertek be a terembe!

Ülj le a székre!

Nyissátok ki a könyvet/füzetet!

Olvasátok a feladatot!

Írjátok a füzetbe!

Jól figyelj!

Te mondd meg!

Most ő mondja!

Mondd még egyszer!

Őt hallgassuk!

Most új témáról írunk.

Ezt a feladatot otthon csináljátok meg!

Ezeket a szavakat jegyezzétek meg!

Ezekre a szavakra emlékezzetek!

17. Турэм

Тамхятл камэн ям турэм.

Тамхятл атэм турэм.

Камэн ер питл.

Камэн лоц питл/

так вот

Камэн ишки ...

рўвөң

вотасөң

палэң ма́рыйл

шив ер

тарэм ишки

Там пўш мелк тови.

Там пўш ишки тал.

Időjárás

Ma kint jó idő van.

Ma rossz idő van.

Kint esik az eső.

Kint esik a hó/

erős szél (van)

Kint hideg van/

hőség

szeles

dörög az ég

jeges eső

kemény fagy

Az idén meleg a tavasz.

Az idén hideg a tél.

Hanti–magyar szójegyzék

A szójegyzékben alkalmazott ábécé: а, ә, б, в, е, ё, з, и, й, к, л, ль, љ, ѓ, м, н, нь, ң, о, ő, п, р, ʀ, с, т, у, ү, х, (ц), (ч), ш, щ, ы, э, ю, ё, я, ъ.

A hanti szavak latinbetűs átírása a DEWOS elveit követi.

а		
ай	<i>aj</i>	kicsi, fiatalabb
айкел	<i>ajkel</i>	üdvözlét, hír
айлта	<i>ajəlʼta</i>	lassan
алəң	<i>aləŋ</i>	reggel (főnév)
алəңсəхат	<i>aləŋsəχat</i>	reggel (hat. szó)
альты	<i>alʼti</i>	(meg)mutat
ан	<i>an</i>	edény
анпұш	<i>an pūš</i>	csészealj
анти	<i>antʼi</i>	anya
антими	<i>antʼimi</i>	anyai nagymama
апщи	<i>apši</i>	öcs, húg
аратəлəн	<i>aratelən</i>	összesen
арсыр	<i>arsir</i>	sokféle
арталəты	<i>artaləti</i>	felpróbál
Ас	<i>as</i>	Ob
ат	<i>at</i>	hadd (felszólító szócska)
ат ястыйл	<i>at jastijl</i>	mondja meg
атəм	<i>atəm</i>	rossz
атма (атмəш)	<i>atma (atməs)</i>	rosszul
аши	<i>aši</i>	apa
ашики	<i>ašiki</i>	anyai nagyapa
аэропорт	<i>eröpört</i>	repülőtér
ә		
əнтатəр	<i>əntatər</i>	pézsmapocok
əньхи	<i>əñχi</i>	ágy, mostoha
əптєка	<i>əpteka</i>	patika
əптəбус	<i>əptəbus</i>	autóbusz

əптəбус лəйлəты тəха	<i>əptəbus ləjləti təχa</i>	autóbuszmegálló
əстакан	<i>əstakan</i>	pohár
əт, əнта	<i>ət, ənta</i>	nem
əт мосл	<i>ət məsl</i>	nem kell
əт верəтты	<i>ət werətti</i>	nem bír
əт утəлтəты	<i>ət utəlʼtəti</i>	nem tanítanak
əшкүла	<i>əškula</i>	iskola

б		
бригада	<i>brigada</i>	brigád
в		
вай	<i>waj</i>	csizma
вай хыр	<i>waj χir</i>	cipőszsák
васы	<i>wasi</i>	vadkacsa
ватты	<i>watti</i>	(meg)néz
ватты рəхəл	<i>watti răχəl</i>	meg szabad nézni
велпəслəты	<i>welpəsləti</i>	vadászik, halászik
вəң	<i>wəŋ</i>	vő, sógor
вер	<i>wer</i>	ügy, dolog
вератты	<i>weratti</i>	mesterkedik
верты	<i>werti</i>	csinál, készít
ветмəт	<i>wetmət</i>	ötödik
веш	<i>weš</i>	arc, homlok
вой	<i>wəj</i>	állat
вой велты	<i>wəj welti</i>	vadászik
вой велты пəра	<i>wəj welti pəra</i>	vadászidény
вой велты ху	<i>wəj welti χu</i>	vadász
вонцəмəт	<i>wənsəm-ət</i>	bogyó
вот	<i>wət</i>	szél
вотас	<i>wətas</i>	szélvihar
вош	<i>wəš</i>	város
вош кұтəп	<i>wəš kūtəp</i>	városközpont
вош хұлы	<i>wəš χūli</i>	utca
вəй	<i>wəj</i>	zsír, vaj
вəллы ям	<i>wəlli jəm</i>	egészen jó

е		
еллы	<i>jelli</i>	tovább
ернас	<i>jernas</i>	ing, ruha
ет	<i>jet</i>	este
етшәты	<i>ječčäti</i>	befejez
еша	<i>ješa</i>	kevés, keveset
ер	<i>jer^r</i>	eső
ер питл, ерл	<i>jer^r pitl, jer^rl</i>	esik az eső
ӧ		
ӧварты	<i>jöwärti</i>	beköt (beteker)
ӧлн	<i>jölän</i>	otthon
ӧхан	<i>jöḡan</i>	follyó
ӧхан хўват	<i>jöḡan ḡıwat</i>	a folyón
ӧхи мӧнты	<i>jöḡi mǎnti</i>	hazamegy
ӧхи мӧнты юш	<i>jöḡi mǎnti juš</i>	hazafelé vezető út
ӧхи эсӧлты	<i>jöḡi esǎlti</i>	hazaenged
ӧхӧтты (ӧхта!)	<i>jöḡätti (jöḡta!)</i>	megérkezük, jön (gyere)
з		
задание	<i>zadanije</i>	feladat
и		
и	<i>i</i>	és, meg, is
и, ит	<i>i, it</i>	egy
и пўш па	<i>i pūš pa</i>	még egyszer
ики	<i>iki</i>	férfi, férj
ики хоптан	<i>iki ḡoptan</i>	férfiing
ил войӧпты	<i>il wǎjǎpti</i>	elalszik
ими	<i>imi</i>	nő, asszony, feleség
ин	<i>in</i>	most, rögtön
институт	<i>insitūt</i>	főiskola
ишқи	<i>iški</i>	hideg
ишқи вот	<i>iški wǎt</i>	hideg (északi) szél
ишқи тӧл	<i>iški tǎl</i>	hideg tél
ишқийн потты	<i>iškijän pǒtti</i>	fázik, megfázik

й		
йик (йиңка)	<i>jik (jiṅka)</i>	víz (vízbe)
йик вой	<i>jik wǎj</i>	hód
йик ун пӧра	<i>jik un pǒra</i>	áradás ideje
йиты (йӧва!)	<i>jiti (jūwa!)</i>	jön (gyere!)
йишты	<i>jisti</i>	iszik
к		
кавӧрты	<i>kawǎrti</i>	főz
каврӧм	<i>kawrǎm</i>	forró
камн	<i>kamǎn</i>	kint
касӧлты	<i>kasǎlti</i>	költözik, nomadizál
катӧлты	<i>katǎlti</i>	megfog
каґсӧсы	<i>ka^r sesi</i>	vascsapda
кӧмӧтса	<i>kǎmǎtsa</i>	néhány
кӧмн	<i>kǎmǎn</i>	mennyi, hány
кӧмн тӧл	<i>kǎmǎn tǎl</i>	hány éves
кӧнтора	<i>kǎntǒra</i>	iroda
кӧсса	<i>kǎssa</i>	kassza
кӧшаңа йиты	<i>kǎšaṅa jiti</i>	megbetegszik
кӧши	<i>kǎši</i>	fáj(dalom)
кӧштты	<i>kǎšti</i>	keres
кеван	<i>kewan</i>	üveg, palack
кепл	<i>kepǎl</i>	lábbőr
кеши	<i>keši</i>	kés
кила	<i>kila</i>	kilogramm
кила шуп	<i>kila šup</i>	fél kiló
ким этты	<i>kim etti</i>	kimegy
кимӧт	<i>kimǎt</i>	második
кимӧт эташ	<i>kimǎt etaš</i>	első emelet
кирты, нӧх кирты	<i>(nǒḡ) kirti</i>	befog
класс	<i>klass</i>	(osztály)terem
куґ	<i>ku^r</i>	falú
кӧвщ	<i>kūwǎš</i>	szőrével kifelé fordított bunda
кӧл шай	<i>kūl šaj</i>	erős (sűrű) tea
кӧр	<i>kūr</i>	láb

кӱрәң вой	<i>kūrəŋ wɔj</i>	jávorszarvas
кӱтәп	<i>kūtəp</i>	közép(ső)
кӱтәр	<i>kūtər</i>	nyírfajd
кӱтрәң	<i>kūtrəŋ</i>	csípős
кӱшар	<i>kūsar</i>	csíkos evet
Л		
лавәлты	<i>lawəlti</i>	vár (ige)
лавәр	<i>lawər</i>	nehéz
лавәртан	<i>lawərtan</i>	nehezen, terhelve
лалты	<i>lal^cti</i>	lélegezni
лаңки	<i>laŋki</i>	mókus
лапәтты	<i>lapətti</i>	etet
лапка	<i>lapka</i>	bolt
лат	<i>lat</i>	liszt
ләңхаты	<i>lāŋxati</i>	akar
ләп петты	<i>lāp petti</i>	bezár
лойләты тәха	<i>ləjləti tǎxa</i>	megálló
лолмах	<i>ləlmaχ</i>	rozsomák
лор	<i>lɔr</i>	tó
лощ	<i>lɔʃ</i>	hó
лõҥты	<i>lõŋti</i>	bemegy
лутты	<i>lutti</i>	vásárol
лухәс	<i>luχəs</i>	barát
лӱв	<i>lūw</i>	ő
лӱң	<i>lūŋ</i>	nyár
лӱңәтты	<i>lūŋətti</i>	olvas, számol
луй	<i>lij</i>	ők
лын	<i>lin</i>	ők ketten
лыс	<i>lis</i>	hurok
ләтõт	<i>letõt</i>	étel
ләтõт лапка	<i>letõt lapka</i>	élelmiszerbolt
ләты	<i>leti</i>	eszik
ләты хот	<i>leti χɔt</i>	ebédlő, konyha
ЛБ		
лӕхәтты	<i>lǝχətti</i>	mos, mosogat

Ј		
леккар	<i>lekkar</i>	orvos
леккар ики	<i>lekkar iki</i>	orvos (ffi)
леккар ими	<i>lekkar imi</i>	orvos(nő)
леккар хот	<i>lekkar χɔt</i>	kórház
леккар хота õлты	<i>lekkar χɔta õlti</i>	befekszik a kórházba
лицензия	<i>licenzija</i>	kilövési engedély
лӕпәк	<i>lepək</i>	sarki róka
М		
ма	<i>ma</i>	én, enyém
мав	<i>maw</i>	cukorka
мәнәм	<i>mānem</i>	engem, nekem
мәты	<i>mǎti</i>	melyik
мевты	<i>mewti</i>	ónos jász
мелк	<i>melek</i>	meleg
мень	<i>meŋ</i>	meny
мил	<i>mił</i>	sapka
мис	<i>mis</i>	tehén
мис нӕхи	<i>mis nǝχi</i>	marhahús
мис пусты нә	<i>mis pusti ne</i>	fejőnő
мисвõйан	<i>miswõjan</i>	vajtartó
мисйик	<i>misjik</i>	tej
мойләты	<i>mɔjləti</i>	vendégeskedik
мойләпса	<i>mɔjləpsa</i>	ajándék
мойпәр	<i>mɔjpər</i>	medve
мосты	<i>mɔsti</i>	kell
мõлхатл	<i>mõlχatl^c</i>	tegnap
мõлщәң	<i>mõlsǎŋ</i>	szórével befelé fordított bunda
мõторәң хоп	<i>mõtɔrəŋ χɔp</i>	motorcsónak
мõлты	<i>mõl^cti</i>	valami(t)
мõхәл	<i>mõχəl</i>	máj
мõхсәң	<i>mõχsəŋ</i>	mukszun, lazacfajta
мӱв	<i>mūw</i>	1. föld 2. vidék 3. ország

муй	<i>muj</i>	mi, milyen
муй ловат	<i>muj lõwat</i>	milyen korú, mekkora
муй ширн	<i>muj širən</i>	hogyan
муйн	<i>mujən</i>	mivel
муйхөрпи	<i>muj xörpi</i>	milyen
муй	<i>mij</i>	mi, mienk
муйнев	<i>mijew</i>	minket, nekünk

Н

наң	<i>naŋ</i>	te, tied
наң хощаен	<i>naŋ xōšajen</i>	hozzád
наңен	<i>naŋen</i>	neked
нөви	<i>nōwi</i>	fehér
нөрәм	<i>nörəm</i>	polc
нөх	<i>nōx</i>	fel
нын	<i>nin</i>	ti, tietek
нынан	<i>ninan</i>	titeket, nektek
нэ	<i>ne</i>	nő
нэм	<i>nem</i>	név
нэмалты	<i>nemal^cti</i>	semmilyen, semmi
нэпэк	<i>nerək</i>	könyv, papír
нэпэк хашты нэ	<i>nerək xāšti ne</i>	írónő

НЬ

немәщ	<i>ñeməš</i>	német
нѣсәтты	<i>ñösətti</i>	(be)ken
нѣтты	<i>ñətti</i>	segít
нѣхәс	<i>ñōxəs</i>	nyest, nyuszt
нѣхи	<i>ñōxi</i>	hús
нялы	<i>ñaḷi</i>	kanál
няврәм	<i>ñawrem</i>	gyermek
няврәм ѣттот	<i>ñawrem jōtt-ōt</i>	gyerekjáték
няврәм утәлтәты хөят	<i>ñawrem utəl^ctəti xōjat</i>	tanár
няврәм шавиты нэ	<i>ñawrem šawiti ne</i>	nevelőnő
нянь	<i>ñañ</i>	kenyér
няньан	<i>ñañan</i>	kenyérkosár

О

оләң	<i>oləŋ</i>	első
оләң эташән	<i>oləŋ etašən</i>	a földszinten
омәсты	<i>oməsti</i>	ül, van
опращнәм	<i>oprašnem</i>	családi név

Ө

өлты	<i>ölti</i>	fekszik
өпи	<i>öpi</i>	nővér, néne
өх	<i>öx</i>	1. pénz, 2. fej
өх кәши пөртөн	<i>öx kəši pörtön</i>	fejfájástabletta
өхсар	<i>öxsar</i>	róka
өхшам	<i>öxšam</i>	kendő

П

па	<i>pa</i>	1. még, 2. is
па хон пеләк	<i>pa xon pelək</i>	külföld
па хон пеләк ясәң	<i>pa xon pelək jasəŋ</i>	idegen nyelv
па ям ула	<i>pa jām ula</i>	vizszontlátásra
пахәтл	<i>paχāt^c</i>	holnapután
пәл	<i>pāl</i>	fül
пәләң	<i>pāləŋ</i>	felhő
пәләң мәрийл	<i>pāləŋ mərijl</i>	mennydörög
пәсан	<i>pāsan</i>	asztal
пек (пеңкем)	<i>pek (peŋkem)</i>	fog (fogam)
пелки	<i>pelki</i>	nyitva
пелки пұшты	<i>pelki pūšti</i>	kinyit
питты	<i>pitti</i>	befog vmibe
питцәты	<i>pitšəti</i>	kezd
питы	<i>piti</i>	fekete
пойтәк	<i>pōjtek</i>	hófajd
потәлтәты	<i>pətəl^ctəti</i>	megfagyaszt
потәм	<i>pətəm</i>	hideg
пөра	<i>pöra</i>	időszak
пөнты	<i>pönti</i>	tesz, helyez
пөртөн	<i>pörtön</i>	gyógyszer
пөтәрты	<i>pötər^cti</i>	beszél

пӧх	<i>pöχ</i>	fiú
пӧшкан	<i>pöškan</i>	puska
пумашипа	<i>pumašipa</i>	köszönöm
пӱлька	<i>pülka</i>	fehérkenyér
пӱлька лат	<i>pülka lat</i>	fehérliszt
пӱнәлн	<i>pünälän</i>	mellett (névutó)
пӱшты	<i>püšti</i>	kinyit
р		
рӕхәл	<i>räχäl</i>	szabad, lehet
рупәтты	<i>rupætti</i>	dolgozik
рут	<i>rut</i>	rokon
рӱвәң	<i>rüwəŋ</i>	hőség
с		
саккар	<i>sakkar</i>	cukor
саккаран	<i>sakkarän</i>	cukortartó
Сӕк ӕхан	<i>säk jöχan</i>	Szigva
сӕм	<i>säm</i>	szív
сӕрх	<i>särəχ</i>	szírok (halfajta)
сӕх	<i>säχ</i>	rövid bunda
сорәлты	<i>soräl^cti</i>	megszárít
сора	<i>sora</i>	gyorsan
сос	<i>sos</i>	hermelin
сот	<i>sot</i>	száz
соф	<i>sor^c</i>	csuka
сӧл	<i>söl</i>	só
сӧлаң	<i>sölaŋ</i>	sós
сӧлкува	<i>sölkuwa</i>	rubel
сӧх	<i>söχ</i>	állatbőr, textil
сӧх лапка	<i>söχ lapka</i>	iparcikkbolt
сӧхәптәты	<i>söχæptæti</i>	fizet
сух	<i>sux</i>	tokhal
сӱс	<i>sūs</i>	ősz
сәм	<i>sem</i>	szem
сәма питты	<i>sema pitti</i>	születik, világra jön

т		
тарәм	<i>tarəm</i>	erős, kemény, fukar
тарәм ишки	<i>tarəm iski</i>	kemény fagy
тащ	<i>taš</i>	nyáj
тащ хот	<i>taš χot</i>	rénnyáj, réntartó szálláshely
тащ шавиты ху	<i>taš šawiti χu</i>	rénszarvaspásztor
тӕл	<i>täl</i>	1. tél, 2. év
тӕйты	<i>täjti</i>	birtokol, van neki
тӕм	<i>täm</i>	ez
тӕмәщ	<i>tämäs</i>	olyan
тӕм пӱш	<i>täm püš</i>	most, idén
тӕмхӕтл	<i>tämχätl^c</i>	ma
тӕпты, хӧл тӕпты	<i>täpti, χöl^c täpti</i>	eltéved
тӕта	<i>täta</i>	itt
тӕта ванән	<i>täta wanən</i>	nemrégén
тетрадь	<i>tëtrad^c</i>	füzet
тови	<i>towi</i>	tavas
тӧхләң вой	<i>töχləŋ wøj</i>	madár
тӧләх	<i>töləχ</i>	gomba
тӧрлы	<i>törli</i>	pontosan, jól
тӧхи	<i>töχi</i>	oda
тунял	<i>tuñal</i>	tavaly
турәм	<i>turəm</i>	időjárás, ég
туты (тӱва!)	<i>tuti (tüwa!)</i>	hoz (hozz!)
тӱм	<i>tüm</i>	az
тӱта	<i>tüta</i>	ott
ты	<i>ti</i>	ide
ты ӕхәтты	<i>ti jöχætti</i>	megérkezik, idejön
тыләщ	<i>tiləs</i>	hónap
тын	<i>tin</i>	ár(a vminek)
мӱй тынл	<i>müj tinəl</i>	mi az ára
тынщаң	<i>tinšaŋ</i>	pányva
тыныгы	<i>tiniti</i>	elad
тэлыя	<i>telija</i>	sok

У

уйэтты	<i>ujətti</i>	tud, talál
уйм олэңэн улты	<i>ujəm ɔləŋən ul̥ti</i>	a peremvidéken él
уйтантэпса	<i>ujtantəpsa</i>	találkozás
улас	<i>ulas</i>	szék
улица	<i>ulica</i>	utca
улты (ус)	<i>ul̥ti (us)</i>	van, él, lakik (volt)
ун	<i>un</i>	1. nagy, 2. idősebb
унанти	<i>unant̥i</i>	apai nagymama
унащи	<i>unaši</i>	apai nagyapa
университет	<i>uñiwersiʃet</i>	egyetem
унты	<i>unti</i>	-ig (névutó)
ут (унт-)	<i>ut (unt-)</i>	erdő, vadon
ут вой	<i>ut wɔj</i>	erdei állat
утэлтэты	<i>utəl̥təti</i>	1. tanít, 2. tanul
утэлтэты вер	<i>utəl̥təti wer</i>	oktatás
утэлтэты нэ	<i>utəl̥təti ne</i>	tanárnő
утэлтэты пöра	<i>utəl̥təti pöra</i>	tanév
утхот	<i>utxət</i>	önkormányzat
утща улты	<i>utša ul̥ti</i>	nőtlen/hajadon, egyedül élő
училища	<i>učiliša</i>	szakiskola

Ў

ўлы	<i>ŭli</i>	rénszarvas
ўлы веш сōх	<i>ŭli weš sōx</i>	rénhomlokbőr
ўлы кепл	<i>ŭli kepəl</i>	rénlábbőr
ўлы нёхи	<i>ŭli nõxi</i>	rénszarvashús
ўлы пöрти вой	<i>ŭli pörti wɔj</i>	farkas
ўлы сōх	<i>ŭli sōx</i>	rénszarvasprém
ўлы тайты хōят	<i>ŭli təjti xōjat</i>	réntartó
ўлы хот	<i>ŭli xət</i>	sátor
ўрок	<i>ŭrɔk</i>	(tan)óra
ўты (ўя!)	<i>ŭti (ŭja!)</i>	vesz (vegyél!)
ўш	<i>ŭš</i>	nyelmalazac

Х

хăлэвəт	<i>xălewət</i>	holnap
хăнты ясəң	<i>xănti jasəŋ</i>	hanti nyelv
хăнши	<i>xănši</i>	hímzés
хăшты	<i>xăšti</i>	ír (ige)
хăтл	<i>xătl̥</i>	nap
хилы	<i>xili</i>	unoka
холəп	<i>xɔləp</i>	háló
хот	<i>xət</i>	ház
хот верты ху	<i>xət wert̥i xu</i>	építőmunkás
хошəк	<i>xɔšək</i>	halles
хошəм	<i>xɔšəm</i>	meleg
хошты	<i>xɔšti</i>	tud, képes
хōй	<i>xōj</i>	ki
хōй пилн	<i>xōj pilən</i>	kivel
хōйишəн	<i>xōjišən</i>	néha
хōлна	<i>xōlna</i>	még
хōлта	<i>xōlta</i>	hova
хōл тăпты	<i>xōl̥ tăpti</i>	eltéved
хōн	<i>xōn</i>	gyomor
хōраң кайəк	<i>xōraŋ kajək</i>	kajütös csónak
хōрам, хōрамəң	<i>xōram, xōraməŋ</i>	szép
хōта	<i>xōta</i>	hol
хōты	<i>xōti</i>	hogyan
хōща	<i>xōša</i>	-hoz/-hez/-höz (nu.)
хōят	<i>xōjat</i>	ember
хōят əт тайты	<i>xōjat ət təjti</i>	nőtlen/hajadon
хōят тайты	<i>xōjat təjti</i>	nős/férjnél van
ху	<i>xu</i>	ember, férfi
хун	<i>xun</i>	mikor
хулəтты	<i>xulətti</i>	hallgat, figyel
хулмəт	<i>xulmət</i>	harmadik
хулəтəты	<i>xul̥ləti</i>	köhög
хўв	<i>xūw</i>	hosszú, sokáig
хўван	<i>xūwan</i>	tál
хўвəн	<i>xūwən</i>	messze, régen
хўл	<i>xūl</i>	hal

хўл велты	<i>χūl welti</i>	halászik
хўл велты ху	<i>χūl welti χu</i>	halász
хўл хойл	<i>χūl χɔjl</i>	hal akad (a hálóba)
хўлвõй	<i>χūl wõj</i>	halzsír

ш

шай	<i>šaj</i>	tea
шай йицты	<i>šaj jišti</i>	teát iszik
шайан	<i>šajan</i>	teáscsésze
шайпўт	<i>šajpūt</i>	teáskanna
шарэтты	<i>šarətti</i>	süt
шек	<i>šek</i>	nagyon
шив	<i>šiw</i>	köd
шив ер	<i>šiw jer^c</i>	szítáló eső
шовәр	<i>šɔwər</i>	nyúl
шумәх	<i>šuməχ</i>	szárított füstölt hal

щ

щанька	<i>šáńka</i>	lepény
щәлта	<i>šäl^cta</i>	aztán
Щәня	<i>šáńa</i>	Szinja
щашкан	<i>šāškan</i>	szövet
щи	<i>ši</i>	ez, ennyi, kész
щир	<i>šir</i>	hagyomány, mód
щита	<i>šita</i>	ott
щос	<i>šɔs</i>	óra
щос төрлы рупәтл	<i>šɔs törli rupətl</i>	jól jár az óra
щўтщәты	<i>šūtsəti</i>	pihen
щўтщәты пōра	<i>šūtsəti pōra</i>	szünet
щўтщәты хәтл	<i>šūtsəti χätl^c</i>	munkaszüneti nap

э

эңхәсты	<i>eŋχəsti</i>	levetkőzik
эви	<i>ewi</i>	lány
эл	<i>el</i>	test
эл нёсәтты пōртон	<i>el nõsətti pōrtən</i>	kenőcs
энәмты	<i>enəmti</i>	(meg)nő

эпләң	<i>epləŋ</i>	jóízű, finom, ízletes
эсәлты	<i>esəlti</i>	elenged, lő
эташ	<i>etaš</i>	emelet
элаты	<i>el^cti</i>	-ból/-ből, -ról/ről (nu.)

ю

юш	<i>juš</i>	út
юш пўңәлн	<i>juš pūŋələn</i>	az út mellett

й

йõх	<i>jūχ</i>	fa
йõхсәсы	<i>jūχsesi</i>	facsapda

я

яй	<i>jaj</i>	bátya
ясәң	<i>jasəŋ</i>	nyelv, szó
ястәты	<i>jastəti</i>	mond

я

яләп	<i>jäləp</i>	új
ям	<i>jām</i>	jó
яма	<i>jāma</i>	jól
яхты	<i>jāχti</i>	megy, jár

Magyar–hanti szójegyzék

a, á	
akadályoz	тӱрәстәты
ajándék	мойләпса
akar	ләңхаты
állat	вой
állatbőr	сӱх
ágy	ӕнхи
anya	анти
anyám	ма антем
apa	ащи
ár(a vminek)	тын
áradás ideje	йик ун пӱра
arc	веш
asszony	ими
asztal	пӱсан
autóbusz	ӕптобус
autóbuszmegálló	ӕптобус лой лӱты тӱха
az	тӱм
aztán	цӱлта
b	
barát	лухӕс
barátom	ма лухсӕм
bátya	йӱ
befejez	етшӱты
befog	нӱх кирты
beken	нӕсӱтты
beköt	ӕвӱрты
befog vmibe	питты
bemegy	лӱнты
beszél	пӱтӱрты
bevesz (gyógyszert)	лӱты
bezár	лӱп петты
birtokol, van neki	тӱйты

bogyó	вонщӕмӱт
-ból/-ből, -ról/-ről	ӱлты (névutó)
bolt	лапка
brigád	бригада
bunda (női)	сӱх
bunda (szőrével befelé)	мӱлщӱң
bunda (szőrével kifelé)	кӱвщ
c	
cipőszsák	вай хыр
cukor	саккар
cukorka	мав
cukortartó	саккаран
cs	
családi név	опращнӕм
csészealj	анпӱш
csíkos evet	кӱшар
csinál	верты
csípős	кӱтрӱң
csizma	вай
csuka	соп
d	
dolgozik	рупӱтты
dolog	вер
e, é	
ebédlő	лӱты хот
edény	ан
ég	турӕм
egészen jó	вӱллы йӕм
egy	и, ит
egyetem	университет
él	улты

elad	тыныты	fej	ӱх
elalszik	ил войӕпты	fejfájástabletta	ӱх кӱши пӱртон
elejt (állatot)	ӱсӱлты (ӱлы)	fejőnő	мис пусты нӱ
élelmiszerbolt	лӱтӱт лапка	fekete	питы
elenged	ӱсӱлты	fekszik	ӱлты
első emelet	кимӱт ӱташ	fél kiló	кила шуп
első	олӱң	fel	нӱх
eltéved	хӱл тӱпты	feladat	зӱдӱние
ember	хӱят	feleség	ими
emelet	ӱташ	felhő	пӱлӱң
én	ма	felpróbál	артӱлӱты
engem	мӱнӕм	férfi	ики
enyém	ма	férfiing	ики хоптан
ennyi	щи	férj	ики
építőmunkás	хот верты ху	fiatalabb	ай
erdei állat	ут вой	fiú	пӱх
erdő	ут	fizet	сӱхӱптӱты
erős	тарӕм	fog (fogam)	пек (пӱңкем)
erős tea	кӱл шай	follyó	ӕхан
esik az eső	ер питл, ерл	follyón	ӕхан хӱват
eső	ер	forró	каврӕм
este	ет	főiskola	институт
étel	лӱтӱт	föld	мӱв
etet	лапӱтты	főldszint	олӱң ӱташ
év	тӱл	főz	кавӱрты
ez	тӱм, щи	fül	пӱл
f		füstölt hal	шумӱх
fa	ӱх	fűzet	тетрадӱ
facsapda	ӱхсӱсы	g, gy	
fagyos	потӕм	gomba	тӱлӱх
fáj(dalom)	кӱши	gyere!	ӕхта!, ӱва!
falú	кур	gyermek	няврӕм
farkas	ӱлы пӱрты вой	gyógyszer	пӱртон
fehér	нӱви	gyomor	хӱн
fehérkenyér	пӱлька	gyorsan	сора
fehérlist	пӱлька лат		

h		hoz	туты
ha	ки	-hoz/-hez/-höz	хõща (névutó)
hadd (felszólító szócska)	ат	hozzád	нãñ хõщаен
hagyomány, mód	цир	hőség	рўвәң
hal	хўл	hurok	лыс
hal akad (a hálóba)	хўл хойл	hús	нёхи
halász	хўл велты ху	i	
halászik	велпәсләты, хўл	ide	ты
	велты	idegen nyelv	па хон пеләк
halles	хошәк		ясәң
hallgat, figyel	хуләтты	idejön	ты ёхәтты
háló	холәп	időjárás	турәм
halzsír	хўлвõй	idén	тãм пўш
hanti nyelv	хãнты ясәң	idősebb	ун
hány éves	кãмн тãл	-ig	унты (névutó)
harmadik	хулмәт	ing	ернас
ház	хот	iparcikkbolt	сõх лапка
hazaenged	ёхи эсәлты	ír	хãшты
hazafelé vezető út	ёхи мãнты юш	iroda	кãнтора
hazamegy	ёхи мãнты	írónő	нәпәк хãшты нә
helyez	пõнты	is	па
hermelin	сос	iskola	ãшула
hideg	ищки	iszik	йищты
hímzés	хãнши	itt	тãта
hír	айкел	ízletes	әпләң
hó	лощ	j	
hód	йик вой	jár	яхты
hófajd	пойтәк	játék	ёгтõт
hogyan	мўй щирн	jávorszarvas	кўрәң вой
hogyan	хõты	jó	ям
hol	хõта	jóízű	әпләң
holmi, ruhaféle	сõх	jól	яма
holnap	халәвәт	jól jár az óra	щõс тõрлы
holnapután	пахãтл		рупәтл
hónap	тыләщ	jön (gyere!)	йиты (йõва!)
hosszú	хўв		
hova	хõлта		

k		l	
kajütös csónak	хõраң кайәк	láb	кўр
kanál	нялы	lábbőr	кепл
kassza	касса	lakik	улты
kell	мосты	lány	эви
kemény fagy	тарәм ищки	lassan	айәлта
kemény	тарәм	lehet	рãхәл
ken	нёсәтты	lélegezni	лалты
kendő	õхшам	lepény	щанька
kenőcs	эл нёсәтты	levetkőzik	әңхәсты
	пõртон	liszt	лат
kenyér	нянь	lő	лов
kenyérkosár	нянь ан	lő	эсәлты
képes	хошты	m	
keres	кãшты	ma	тãмхãтл
kés	кеши	madár	тõхләң вой
kész	щи	máj	мõхәл
készít	верты	manapság	тãм пўш
kevés, keveset	еша	marhahús	мис нёхи
kezd	питщәты	második	кимәт
ki, kicsoda	хõй	medve	мойпәр
kicsi	ай	még egyszer	и пўш па
kilogramm	кила	még	па, хõлна
kilövési engedély	лицензия	megálló	лойләты тãха
kimegy	ким әтты	megbetegszik	кãшаңа йиты
kint	камән	megérkezik	ёхәтты
kinyit	(пелки) пўшты	megfagyaszt	потәлтәты
kivel	хõй пилн	megfázik	ищкийн потты
konyha	ләты хот	megfog	катәлты
kórház	леккар хот	megmutat	альты
köd	шив	megnéz	ватты
köhög	хулләты	megnő	әнәмты
költözik	касәлты	megszárít	сорәлты
könyv	нәпәк	megy	яхты
köszönöm	пумащипа	mekkora	мўй лõват
közép(ső)	кўтәп	meleg	мелк, хошәм
külföld	па хон пеләк		

mellett	пуңэлн (nu.)	neked	нӑҗен
melyik	мӑты	nekem	мӑнэм
meny	мень	nekünk	мӑҗев
mennydörög	пӑлӑҗ марыйл	nem kell	ӑт мосл
mennyi, hány	кӑмн	nem	ӑт, ӑнта
mesterkedik	вератты	német	немӑщ
mi (kérdőszó)	мӑй	nemrégen	тӑта ванӑн
mi (sz.névmás)	мӑҗ	név	нэм
mi az ára	мӑй тынл	nevelőnő	няврэм шавиты
mienk	муҗ		нэ
mikor	хун	néz	ватты
milyen	мӑй (хӑрпи)	nomadizál	касӑлты
minket	мӑҗев	nő/s/férjnél van	хӑят тайты
mivel	мӑйн	nőtlen/hajadon	утца улты, хӑят
mód	щир		ӑт тайты
mókus	лаҗки	nővér, néne	ӧпи
mond	ястӑты		
mos	лӑхӑтты	ny	
most	ин	nyáj	тащ
mostoha	ӑньхи	nyár	лӑҗ
motorcsónak	мӧторӑҗ хоп	nyelmalazac	ӑш
mukszun (lazacfajta)	мӧхсӑҗ	nyelv	ясӑҗ
munkaszüneti nap	щӑтщӑты хӑтл	nyest	нӑхӑс
mutat	альты	nyírfajd	кӑтӑр
múzeum	музей	nyitva	пелки
		nyúl	шовӑр
		nyuszt	нӑхӑс
n		o, ó	
nagy	ун	Ob	Ас
nagyapa (anyai)	ащики	oda	тӧхи
nagyapa (apai)	унащи	oktatás	утӑлтӑты вер
nagymama (anyai)	антими	olvas	лӑҗӑтты
nagymama (apai)	унанти	olyan	тӑмӑщ
nagyon	шек	ónos jász	мевты
néha	хӧйишӑн	óra	щӧс
néhány	кӑмӑтса	ország	мӑв
nehéz	лавӑр		
nehezen	лавӑртӑн		

orvos	леккар [ики]	rénszarvaspásztor	тащ шавиты ху
orvosnő	леккар ими	réntartó	ӑлы тайты хӧят
osztály	класс	rénnyáj	тащ хот
ott	тӑта, щита	repülőtér	аэропорт
otthon	ӧлн	róka	ӧхсар
		rokon	рут
ö, ő		rossz	атэм
ő	лӑв	rosszul	атма
ők	луй	rozsomák	лолмах
ők ketten	лын	rögtön	ин
önkormányzat	утхот	rubel	сӧлкува
ősz	сӑс	ruha	ернас
összesen	арателӑн		
ötödik	ветмӑт	s	
p		sapka	мил
palack	кеван	sarki róka	лӑпӑк
pányva	тынцаҗ	sátor	ӑлы хот
patika	аптека	segít	нӑтты
pénz	ӧх	semmi	нэмӑлты
peremvidék	уйм олӑҗ	semmilyen	нэмӑлты
pézsmapocok	ӑнтатӑр	só	сӧл
pihen	щӑтщӑты	sok	тӑлыя
pohár	ӑстакан	sokáig	хӑв
polc	нӧрэм	sokféle	арсыр
pontosan, jól	тӧрлы	sós	сӧлаҗ
puska	пӧшкан	süt	шарӑтты
r		sz	
régen	хӑвӑн	szabad	рӑхл
reggel (főnév)	алӑҗ	szakiskola	училища
reggel (hat.szó)	алӑҗсӑхат	számol	лӑҗӑтты
rénprém	ӑлы сӧх	száz	сот
rénhomlokprém	ӑлы веш сӧх	szék	улас
rénlábprém	ӑлы кепл	szél	вот
rénszarvas	ӑлы	szélvihar	вотас
rénszarvashús	ӑлы нӑхи	szem	сэм
		szép	хӧрамӑҗ

Szigva	Сăк
Szinja	Щăня
szitáló eső	шив ер
szív	сăм
szó	ясəң
szövet	щăшкан
születik	сəма питты
szünet	щўтцəты пəра

t	
tál	хўван
talál	уйəтты
találkozás	уйтантəпса
tanár	утəлтəты хəят
tanárnő	утəлтəты нə
tanév	утəлтəты пəра
tanít	утəлтəты
tanóra	ўрок
tanul	утəлтəты
tavaly	тунял
tavas	тови
te	нăң
tea	шай
teáscsésze	шайан
teáskanna	шайпўт
teát iszik	шай йищты
tegnap	мəлхатл
tehén	мис
tej	мисйик
tél	тăл
terem	класс
terhelve	лавəртăн
test	эл
tesz	пəнты
ti	нын
tied	нăң
tietek	нын

titeket	нынан
tó	лор
tokhal	сух
tovább	еллы
tud	хошты, уйəтты
u, ú	
új	йлəп
unoka	хилы
út	юш
utca	вош хўлы, улица
ü, ű	
üdvözlét	айкел
ügy	вер
ül	омəсты
üveg	кеван
v	
vadász	вой велты ху
vadászidény	вой велты пəра
vadászik	велпəслəты, вой велты
vadkacsa	васы
vajtartó	мисвəйан
valami(t)	мəлты
van	улты, омəсты
vár	лавəлты
város	вош
városközpont	вош кўтəп
vásárol	лутты
vascsapda	каґсəсы
vendégeskedik	мойлəты
vesz	ўты
vidék	мўв
viszontlátásra	па йм ула
víz (vízbe)	йик (йиңка)
vő, sógor	вең
zs	
zsír	вəй